

Новы Час

АЛЕНА ТАНКАЧОВА

Стар. 6

УЛАДЗІМІР РОЎДА: КРЭМЛЬ ВЕДАЎ ПРА СІЛАВЫ СЦЭНАР

Ці сапраўды Еўропа напалахала беларускі рэжым санкцыямі?

Журналіст «НЧ» Вольга Хвоін размаўляе з палітолагам

Уладзімірам РОЎДАМ

Стар. 5

СУДАНСКІ РЭФЕРЭНДУМ

Сепаратысты ўсяго свету каментуюць вынікі рэферэндуму ў Паўднёвым Судане, які дае права яго жыхарам на стварэнне свайгі дзяржавы

Стар. 13

ВІЦЕБСКІЯ КУРАПАТЫ

Стар. 15

ISSN 2218-2144
9 772218 214401 10005

ЧЫТАЙЦЕ
У НАСТУПНЫМ НУМАРЫ!

ЖАНОЧЫ ДОСВЕД
УЗБУНТАВАНАГА ЕГІПТУ

Нарыс Марыі Мартысевіч

▶ АД РЭДАКТАРА

ЗАКЛАДНІКІ І САНКЦЫ

Аляксей КАРОЛЬ

Не толькі «заклятая»
дэмакраты, але ўсе, у каго
ёсць сэрца, парадаваліся
вызваленю са следчага
ізалятара КДБ, з так званай
«амерыканкі», пляці фігурантаў
крымінальной справы,
распачатай па слядах падзеі
19 снежня на плошчы
Незалежнасці.

Вызваленне даволі ўмоўнае:
Уладзіміра Някляева і Ірыну
Халіп — пад хатні арышт з утры-
маннем пад вартай, з забаронай
карыстацца ўсімі сродкамі сувязі
і чытацца газеты, Наталлю Радзіну
і Сяргею Вазняку — пад падпіску
аб нявыездзе.

Далёка не мёд для Уладзіміра
з жонкай, для Ірыны з трохгадо-
вым сынам Данікам, яго дзяду-
ляй і бабуляй сусідаваць і дзень,
і нач ва ўласных хатах з чужымі
людзьмі, пад пільным позіркам
двух кадэбісташ-ахоўнікаў. Па
сутнасці, улады пераўтварылі
кватэры вязняў у своеасаблівую
турэмную камеру не толькі для
іх саміх, але і для іх родных, да-
лучылі да закладнікаў.

Але ж дом ёсць дом, а не турма.
І дарагі людзі — побач. І можна
крыху перавесці дух. У сем'ях вы-
зваленых скончылася невядомас-
ць, сцішыліся душэўныя трывогі,
ажылі надзеі на аптымістычную
развязку ўсёй драмы.

Але вось тут якраз — пакуль
чорны туман. Гэта яшчэ адзін
штрых да беларускага палітычна-
га сюрэралізму: адных выпускаю-
ць, другіх арыштоўваюць. У тыя
ж дні, па тых ж аўбінавачваниях.
У прыватнасці, 28 студзеня быў
схоплены і дастаўлены ў «амеры-
канку» маладафронтавец Алеся
Кіркевіч з Гродна і актыўіст

«Еўрапейскай Беларусі» Сяргей
Казакоў. 22-гадовы Арцём Грыбко
стаў 37-м аўбінавачаным па
крымінальной справе аб масавых
беспадрэдках.

Усяго ж па гэтай справе ў якас-
ці аўбінавачаных і падазраваных,
па дадзеных праваабаронцаў,
праходзяць больш за 50 чалавек.
Суды над імі, як паведаміў
міністр унутраных спраў Бела-
русы Анатоль Кулішоў на адмы-
ловай прэс-канферэнцыі, павінны
пачацца ўжо ў лютым.

Тады ў чым жа палітычны
сэнс гэтых вызваленняў? Да-
статковая нечаканых і нелагічных
на фоне разухабістай прапаган-
дисцкай хвалі аўбінавачанняў
і не сціхаючых рэпрэсій. Чар-
говая спроба манеўра, новага
гандлю закладнікамі? Ці ёсць ж
першы крок да вызвалення ўсіх
палітвязняў са зняццем з іх усіх
аўбінавачванняў?

Падаецца, што яснага адказу на
гэтыя пытанні пакуль што не мае і
сама ўладнія групоўка. Дакладна
па плану яна правяла аперацию
на разгону плошчы і раскруціла
махавік масавых рэпрэсій. А вось з
праликам наступстваў памыліла-
ся. Не чакала такой аднадушнай і
рэзкай ацэнкі гэтых падзеі з боку

Захаду і такой моцнай хвалі салі-
дарнасці ўнутры краіны. Падвы-
сіць узровень страху ў грамадстве
да стану 2006 года ёй не ўдалося.
Як і пераканаць людзей на сап-
раўднасці перамогі А. Лукашэнкі
на выбарах, рэальнасці штурму
Дома ўрада, змовы апазыцыі на
дзяржаўныя пераварот. І цяпер
рэжым страціў былу ўпэўненас-
ць у свайгі непахіснасці і нервова
рэагуе на змены ў сітуацыі.

На гэтым фоне відавочна, што
вызваленне злосных «ворагаў
народа» адбылося пад пагрозай
санкцый, за два дні да іх пры-
няцця Радай міністраў замежных
спраў ЕС. Рэжым разумее, што
гэта ёсць разам з tym і праявай
пойнай слабасці, таму і маскіруе
яе аблежаваннямі, накладзенымі
на Ірыну Халіп і Уладзіміра Няк-
ляева, перманентнымі ператруса-
мі, выклікамі да допыты ў КДБ,
арыштамі і далучэннем да спра-
вы новых фігурантаў (звернем
увагу — пераважна маладых).

Сама справа аб «змове» яшчэ
не адміняецца, пакуль што ёй не
болей чым перастаўляюцца
акцэнты, пераразмяркоўваюцца
ролі і аўбінавачванні. Ваstryё
галоўнага ўдару пераводзіцца на
молодзь.

Схема «стварэння» рознага
кшталту змоў — не новая. Мянэ
не пакідае адчуванне нейкага
дзікага дэжа-вю. Як бы ажывае
ўяве даўняя, 1930 года, «справа»
так званага Саюза вызваленя
Беларусі — першага вопыту
фальсіфікацыі ў нетрах ДПУ
антысавецкай нацдэмакаўской
арганізацыі, праўду пра якую
мне давялося аднаўляць па да-
кументах з закрытых архіваў, па
сведчаннях ахвяр і карнікаў.

Па «справе СВБ» праходзіла
больш за 100 чалавек з беларускай
інтэлігенцыі. Але, што харэктэрна,
плануемыя на пачатку суворыя
прысуды да турмы і лагераў для
большасці былі заменены на ад-
носна мяккія — высылкі ва ўнут-
раныя губерні СССР (пераважна
Саратаўскую). Быў адменены і
запланаваны напачатку адкрыты
судовы працэс. Сталін вымушшаны
быў так зреагаваць на пратэсты
той жа беларускай інтэлігенцыі,
якую высыкі пад нож яму ўда-
лося толькі праз 10 гадоў.

Адступленне толькі пад цікам
пратэсту ўнутранага. Ціск звонку,
з Захаду, на той час быў адсечаны
«жалезнай заслонай», нейтралі-
заваны адмыслова згатаванай

«для замежжа» праpagандай,
надзеяна замаскіраваны ў абор-
тку «сацыялістычнай» ізэалогіі.
Сучасны беларускі рэжым гэтых
абараняльных ліній цалкам паз-
баўлены. І, галоўнае, у яго няма
матэрыяльных рэсурсаў для
правядзення палітыкі «апоры на
уласныя сілы». Свой рэсурс ужо 17
гадоў ён здабывае на лавіраванні
паміж Захадам і Усходам.

Санкцыі цалкам перакрываю-
ць для беларускіх уладаў магчы-
масці манеўра на Захад і адна-
часова пужаюць поўнай залеж-
насцю ад Крамля. І таму ў руках
рэжыму арыштаваныя застаюцца
не болей чым матэрыялам для
гандлю. Закладнікамі для аблежу-
нення на інвестыцыі, на аднаўленне
стасункаў з Захадам на ўмовах бе-

ларускага рэжыму. Гэта значыць,
выклочна ў сферы эканомікі пры
захаванні палітычнага статус-
кво. Змена ўмоў утрымання для
пяці чалавек — сігнал менавіта
такога кшталту. У якасці такога ж
сігналу рыхтуюцца і суд, хутчэй за
ўсё, адкрыты, паказальны (зноў
прывітанне з 1937-га), каб ужо
асуджаных апазыцыйных дзеячаў
мець за закладнікаў.

Захад адпрэчыў гэты сігнал,
пацвердзіўши патрабаванне
вызваленя ўсіх палітычных
вязняў пры іх поўнай рэабілі-
тацыі. І ў гэтым ці не галоўны
сэнс санкцый, ухваленых Радай
міністраў замежных спраў ЕС
31 студзеня. Візваленіе санкций
на ўезд у краіны ЕС для 158 асоб,
датычных да фальсіфікацыі
выбараў і правядзення рэпрэсій,
— маральна моцная мера, свайго
роду сігнал-папярэджанне пра
будучую адказнасць. Незадарма
так нервова адзягавала на яе
Ярошына, называўшы пералік
«расстрэльным спісам». Моцны
пасыл мае і ідэя правядзення ў
Беларусі новых выбараў. Але не
уведзены эканамічныя санкцыі,
найперш на закупку нафтапра-
дуктаў, якія мелі б найбольшы
эффект у найкарацейшы перыяд.

Прынятая ЕС санкцыі можна
назваць мяккімі, іх недастатковы
каб рэалізаваць магчымасці
для перамен у Беларусі. Але іх
можна назваць і жорсткімі, бо
рэзалюцыя пакінула за ЕС права
і вызначыла пракэдуру паэтапна-
га ўзмацнення санкций у розных
сферах, у тым ліку эканамічных,
пры невыкананні ўладамі Бе-
ларусі патрабаванняў дэмакра-
тызацыі палітычнай сістэмы,
парушэнні правоў чалавека. Тым
самым закладнікі выведзены Захадам
з гандлю, які навязваеца беларускім
рэжымам. Іх вызваленне ўведзена ў сістэму каштоўнасцей, сярод якіх чалавек,
жыццё чалавека — найвышэйшая
каштоўнасць.

ФАКТЫ, ПАДЗЕІ, ЛЮДЗІ

► САЛІДАРНАСЦЬ

У ГОСЦІ ДА ХАЛІП

Вольга ХВОІН

Сябры Беларускай асацыяції журнالістай прыйшлі да дома журнالісткі Ірыны Халіп з кветкамі і паветранымі шарамі, каб выказаць ёй падтрымку, праявіць салідарнасць з калегай.

Ірыне Халіп забаронена падыходзіць да вокнаў, карыстацца тэлефонам, кампутарам, таму з журнالістамі размаўляла ў пад'ездзе маці Ірыны Люцыны Халіп. Яна сказала, што калі Ірына прыехала да дому з СІЗА КДБ, то сын Данік быў вельмі шчаслівы. «Павіс на ёй сказаў: «Я як малпачка...», — расказала пра рэакцыю трохгадовага хлопчыка Люцыны Халіп. — Спытаў: чаму ты без таты? Мы сказаі, што тата працуе, і таму затрымліваецца».

Люцына Юр'ёна расказала, што двое супрацоўнікаў КДБ, якія ўвесь час знаходзяцца ў кватэры, паводзяць сябе прыстойна. Але гарбатай іх сям'я Ірыны не поідзі і абедамі не частуе, бо «з

чаго б гэта?». Яна сказала, што Ірына будзе вельмі ўсцешаная падтрымцы калег.

Цікава, што калі журналісты размаўлялі з Люцынай Юр'ёной, дзвёры пад'езду адчыніў вядомы дыръжор Міхаіл Фінберг. Але, пабачыўши на тоўп журнالістай з відэакамерай, фотаапаратамі і кветкамі, хуценька рэціраваўся на вуліцу. Журнالісты выказаілі здагадку, што кампазітар напроту не захацеў патрапіць у кадр разам з «нячэснымі» журнالістамі.

«Сімвалічна, што калі мы стаялі пад вокнамі Ірыны Халіп, у Брусалі адбываўся разгляд беларускага пытання, — зазначыў сябра БАЖУ Эдуард Мельнікаў. — Напоўна, мы мусім разлічваць на тое, што міжнародная, журнالістская падтрымка, кіраўнікоў іншых дзяржаў мае сэнс, дапаможа ўтрыманьці сітуацыю ад яшчэ горшых падзеяў, чым мы маем».

На наступны дзень пасля сустэрэчы з Люцынай Халіп стала вядома: супрацоўнікі КДБ папярэдзілі, што інтэр'ю журнالістам, якія даюць бацькі, могуць нашкодзіць Ірыне Халіп.

► ПАДРАБЯЗНАСЦІ

ПЕРШЫЯ ЛІСТЫ

Алена ВАРАЖБЕЙ

Сябры і калегі Зміцера Дашкевіча атрымалі ад яго лісты. Гэта першыя звесткі, якія дайшлі ад палітвязня пасля месяца яго зняволення.

«Пішу штодня, але як у нікуды...» — паведаміў ён. Лісты ад сябру нарэшце прапусцілі і да яго.

«Гэта першая пошта, якую я атрымаў за месяц сваёй адсідкі», — напісаў лідар Маладога фронту ў лісце да Ганны Шапуцькі. Ад грамадскай актыўісткі і ад яе дачкі Таццяны яму ўручылі па два лісты, за што ён ім вельмі ўдзячны.

«Самае кепскае, што нельга тут мець книгі», — адзначыў Зміцер. Але Біблію, як паведаміў вязень, ён чытае штодня. Ён вельмі хвалюеца за Наству Палажанку, якая зараз знаходзіцца ў СІЗА КДБ. Намеснік старшыні Маладога фронту, як і шмат іншых актыўістаў, абвінавацілі ў арганізацыі «масавых беспарадкаў» 19 снежня. «Страшна падумаць, што дзяўчынцы ў 20 гадоў пагражае, — піша Зміцер. — Але, перакананы, што Лука столькі палітвязняў не паягніць».

«Са мною ж гісторыя трох іншай — бандзуга я! «Кідаюся» на няяніных людзей у падваротнях», — зазначыў ён. Як вядома, Дашкевіч і сябра Маладога фронту Эдуард Лобаў абвінавачаны ў беспадстаўным і наўмысным збіванні грамадзян (ч. 3 арт. 339 Крымінальнага кодэкса — асабліва злоснае хуліганства). Хлопцаў

затрымалі разам на вуліцы супрацоўнікі ў цывільнym за дзень да выбараў, 18 снежня. Зараз яны знаходзяцца ў жодзінскай турме. Ім пагражае ад 3 да 10 гадоў зняволення.

«Думаю, што і яшчэ пару артыкульчыкаў пасправаўшы навесіць. Але тут ужо ўсё адно — плюс-мінус пару гадоў мала што вырашаюць», — лічыць Дашкевіч. «Трымайтесь там! Няхай Ісус Хрыстос бласлаўляе вашы щырыя і самаахвярныя сэрцы Сваймірам», — пажадаў Зміцер сябрам.

На думку Ганны Шапуцькі, Дашкевіч вельмі небяспечны для ўладаў. І яны не маглі яго не арыштаваць. «Зміцер — той чалавек, які мог бы павесці за сабой людзей. Ён верыць у Бога, і гэта дадае яму моць. Ад яго атрымліваеш вельмі моцны энергетычны зарад. Усе ведаюць, як Зміцер выступае перад людзьмі на плошчы. Такіх лідараў і такіх прамоўцаў сярод нашых кандыдатаў у прэзідэнты, на жаль, не было ні аднаго».

Зміцера Дашкевіча неаднаразова збівалі міліцыянты. У кастрычніку 2006 года ён быў асуджаны да 1,5 гадоў зняволення за дзейнасць ад імя незарэгістраванай арганізацыі. «Але ж ён не зламаўся. Ён толькі ўзмацняўся пасля іспытаў, якія на яго долю выпалі. Моцны хлопец. Сапраўдны лідар. Я вельмі ім захапляюся», — зазначыла Ганна Шапуцька.

P.S. Зміцеру Дашкевічу і Эдуарду Лобаву лісты дасылаюцца на адрес:

222160, Мінская вобласць, г. Жодзіна, вул. Савецкая, 22 а.

► ЛІСТ

АНІШЧАНКА — ВАСІЛЕВІЧУ

Грамадскі актыўіст, гісторык Яўген Анішчанка накіраваў генеральному прокурору Рыгору Васілевічу адкрыты ліст.

«Нядайна па БТ дэманстраўвяўся фільм «Плошчадь. Железом по стеклу», у якім прыводзіцца тэлефонны размовы актыўістаў перадвыбарчых штабоў кандыдатаў у прэзідэнты. У афіцыйнай газеце «Советская Беларуссия» таксама цытуюцца вытрымкі з перамоваў па сістэме «Скайп» прыхільнікаў кандыдатаў у прэзідэнты ад апазіцыі. Тым самым адкрыта заяўляецца, што ў краіне доўгі час вядзецца тайнае праслушоўванне мабільных тэлефонаў, якімі карыстаюцца практична ўсе дарослыя жыхары (і іх дзеці) краіны...

Гэтым прызнаецца, што ў краіне штодня парушаецца тайна карэспандэнцыі, што ў краіне на справе адменена гарантаванае арт. 28 дзеючай Канстытуцыі права на абарону ад незаконнага ўмяшання ў асабістасць жыццё грамадзян. Дзяржаўныя СМІ тым самым афіцыйна прызналі, што Канстытуцыя ў нас — пустая дэкларацыя», — адзначаецца ў лісце.

«У арт. 137 сярод кола Ваших службовых абавязкаў ясна прадпісаны: кіравацца правілам, што Канстытуцыя стаіць вышэй любога закона або дэкрэта. Зыходзячы з гэтых норм, Вы абавязаны распачаць крымінальны пераслед і пакараць тых, хто арганізаваў і праводзіць падобныя анатыканстытуцыйныя дзеянні ў адносінах да грамадзян. Пакажыце, сп. Васілевіч, па чём...

ініцыятыве, на якой падставе і ў рамках якой крымінальной справы адбываецца падобнае масавае зневажанне канстытуцыйных правоў грамадзян. Ваша нежаданне або адмаўленне ад крымінальнага пакарання пашучальнікаў Асноўнага закона будзе азначаць спрыянне іх беззаконнай дзеянасці і зробіць Вас непасрэдным саўдзельнікам гэтых злачынстваў», — папярэджвае Яўген Анішчанка.

Актыўіст заклікае прокурора прадэмансстратраваць «сваю рапушчансць спыніць хамскае зневажанне элементарнай годнасці грамадзян. «Пакажыце сваімі праваабарончымі дзеяннямі, сп. прокурор, што нікому ў краіне, уключаючы прэзідэнта, не дазволена абыходзіцца з выбарчымі якімі як са злачынцамі ў лагернай зоне», — гаворыцца ў лісце.

► СЯБРЫ

ВЕНЕСУЭЛА ДА ПАМОЖА І ГАЗАМ

Вольга ХВОІН

«Усе дамоўленасці па пастаўках нафты застаюцца ў сіле», — запэўніў надзвычайны і пайнамоцны пасол Баліварскай Рэспублікі Венесуэла ў Рэспубліцы Беларусь Амерыка Дыяс Нуньес.

Паводле яго слоў, у мінулым годзе ў гісторыі развіцця гандлёва-еканамічных адносін адбыўся важны прарыў: з мэтай дыверсіфікацыі паставак энергарэсурсаў Беларусь закупіла ў Венесуэлы вялікія аб'ёмы нафты. Бліжэйшым часам будзе разглядацца варыянт паставак у Беларусь азербайджанскай нафты па своп-кантракту, што дазволіць скараціць затраты часу і грошай на транспарціроўку. То бок Азербайджан пастаўляе ў Беларусь нафту і атрымлівае наўзамен адпаведныя аб'ёмы нафты ў Венесуэле, пастаўляе яе на рынкі краін Карыбскага басейну. «Треба ўлічваць час і адлегласць.

Па словах пасла, Беларусь актыўна супрацоўнічае з Венесуэлай у галіне будаўніцтва. Ёсьць дамоўленасці, што беларускія спецыялісты пабудуюць у Венесуэле сучасны аграрныя словы гарадок. Цяпер распрацоўваецца пілотны план па стварэнню такога гарадка ў сельскагаспадарчым штаце Гуарыка.

У сувязі з вялізным дэфіцітам жылля ў Венесуэле, які ацэніваецца ў два мільёна кватэр, Беларусь пабудуе ў Венесуэле каля 30 тысяч кватэр. Пасол адзначыў праекты па будаўніцтву жылля на дзвюх вайсковых базах. У сувязі са стыхійнымі бедствіямі, што абрываюць сябры на Венесуэле напрыканцы мінлага года, ідзе аблеркаванне дадатковага аб'ёму будаўніцтва

беларусамі ў 10 тысяч кватэр. Рашэнне па гэтым праекце будзе прынятае ў лютым у Каракасе на пасядженні сумеснай беларускавенесуэльскай камісіі. Таксама бакі плануюць аблеркаваць ход рэалізацыі інвестыцыйных праектаў, выкананне дасягнутых раней дамоўленасцяў, а таксама пытанні арганізацыі візуіту кіраўніка Беларусі Аляксандра Лукашэнкі ў Венесуэлу.

Пасол падзякаў Беларусі, якая дапамагала дзіцячымі рэчамі, палаткамі, медыкаментамі пашырэльм жыхарам Венесуэлы ад стыхійных бедстваў напрыканцы мінлага года. Амерыка Дыяс Нуньес сказаў, што гуманітарную дапамогу Венесуэлу пастаўлялі таксама Іран, Іспанія, Аргенціна, Нікарагуа.

У гэтым годзе Венесуэла адзначае 200-годдзе незалежнасці. 5 ліпеня 1811 года Нацыянальны кангрэс абвясціў краіну вольнай ад каланіяльнага прыгнётута. Таксама ў лютым лацінаамерыканскай дзяржава святкуюць 12-я ўгодкі Баліварскай рэвалюцыі, падчас якіх у Венесуэле да ўлады прыйшоў цяперашні сябры Аляксандра Лукашэнкі Уго Чавес.

► ПРАЕКТ

ПАГАВОРЫМ ПА-БЕЛАРУСКУ

Альбіна ВІШНЕЎСКАЯ

Таварыства беларускай мовы распрацавала праект закона аб дзяржаўнай падтрымцы беларускай мовы. Рада арганізацыі 30 студзеня ўхваліла яго ў першым варыянце. Створана рабочая група па дапрацоўцы документа на чале з фіолагам Лявонам Баршчэўскім.

Праект будзе вынесены для зацвярдження на з'ездзе арганізацыі, а пасля накіраваны ў Савет міністраў. «Яго асноўныя палажэнні — каб беларуская мова займета сапраўднае сваё месца, а не тое, якое ёй далі зараз. Гарантам беларускай мовы павінен быць урад. Таксама траба стварыць дэпартамент або міністэрства па пропагандзе беларускай мовы»,

— заявіў кіраўнік ТВМ Алег Трушай.

Гэта ведамства, па задуме ініцыятараў, павінна кантроліраваць выкананне Закона аб мовах усімі юрыдычнымі асобамі. Прывільгі незалежна ад формы ўласнасці і сферы дзейнасці. Дзяржаўным чыноўнікам уключна з прэм'ер-міністрам і прэзідэнтам, як пра-дугледжана, неабходна дасканала

валодаць беларускай мовай. І на ёй жа ажыццяўляць дзяржаўную дзейнасць. «Прэзідэнт Беларусі падчас афіцыйных, публічных, культурніцкіх і іншых мерапрыемстваў асабістым прыкладам падтрымлівае і пропагандуе беларускую мову», — зазначана ў адным з палажэнняў. І арганізуе дзейнасць усёй уладай вертыкалі па-беларуску.

Міжнародны дзень роднай мовы 21 лютага сябры ТВМ і яго прыхільнікі адзначаюць IV агульнанацыянальны дыктойкай. Яна прысвечана юбілею Максіма Багдановіча і пройдзе як у Беларусі, так і за межамі. Для дыктойкі абрани верш паэта «Я хадеў бы спаткацца з Вамі на вуліцы...» і празайчыны тэкст «Хто мы такія?»

▼ ТЫДНЁВЫ АГЛЯД

ЖЫЦЦЁ Ў РОЗНЫХ КРАІНАХ

Сяргей САЛАЎЕУ

Чым больш чуюца розныя абяцанні беларускага ўрада пра паляпшэнне дабрабыту беларускага народа, чым больш распрацоўваецца розных праграмаў сацыяльна-эканамічнага развіцця, тым больш здаецца, што насельніцтва і ўрад жывуць у розных краінах.

На пашыраным пасядженні Савета міністраў міністр эканомікі Мікалай Снапкоў, які выкладаў праект праграмы сацыяльна-эканамічнага развіцця краіны на 2011–2015 гады, заявіў, што да 2015 года сярэднюю заработка плату ў Беларусі плануеца давесці да 80% ад узроўню зарплаты ў сумежных еўрапейскіх краінах.

«Пераход на інавацыйны шлях развіцця патрабуе стварэння ўмов па забеспечэнні належнага ўзроўню заработка платы для эканамічнай актыўнага насельніцтва. Арыенцірам павінна стаць набліжэнне да 2015 года да ўзроўню не менш як 80% ад зарплаты ў сумежных еўрапейскіх краінах», — сказаў Снапкоў.

Так і хочацца пракаментаваць: «Оп-ля! Зноў!» Здаецца, то саме абяцаў Аляксандар Лукашэнка яшчэ ў 2001 годзе — давесці «ў білжайшую пяцігодку» заробак да ўзроўню еўрапейскіх краінаў. Сваё абяцанне ён пайтарыў напярэдадні выбараў 2006 года. Дзесяць гадоў чакаем выканання абяцанак і ніяк не можам дачакацца.

Паводле слоў Снапкова, неабходна «выключыць утрыманскія настроі, адыходзіць ад ураўнілаўкі», падтрымліваць рэалны ўзровень пенсійных выплат, зыходзячы з росту рэальнай заработка платы.

Міністр звярнуў увагу, што рост грашовых даходаў прывядзе да росту ўнутранага спажывецкага попыту. У сувязі з гэтым, зазначыў ён, «небайдонна стварыць умовы па скарачэнні канцавога спажывання і перанакіраванні часткі грашовых сродкаў у нацыянальнай валюце ў зберажэнні». Для гэтага, паводле слоў Снапкова, неабходна падтрымлінне нізкіх тэмпіў інфляцыі.

Мала таго, што пра «выключэнне ўтрыманскіх настроў» мы таксама неаднаразова чулі. Але як можна гэтыя настроі выключыць? Асабліва тады, калі ўлада нават са скрыпам не пагаджаецца на лібералізацыю ў дачыненні падпрымальнікаў?

Бізнесоўцы якраз і скіраваныя на «выключэнне ўтрыманскіх настроў» і на зараблянне грошай сваёй працай. Але ж ліквідацыя шапкай, амбемажаванне на найм працоўных, залішні падатковы ціск ды бюрократычнай машыны якраз і супэрэчаць таму, што сказаў Снапкоў.

Каб не хлусіць сваім грамадзянам, Снапкову трэба было б дакладна фармуляваць свае выказванні. Кшталту, «сярэднюю заработка плату ў Беларусі плануеца давесці да 80%

ад узроўню зарплаты ў сумежных еўрапейскіх краінах. Напрыклад, ад узроўню зарплаты ва Украіне». Тады б усе ведалі, пра што кажа Снапкоў.

Пакуль беларускія ўрадаўцы лётаюць у блоках, іх паступова апускаюць на зямлю замежныя калегі. Міжнародныя валютны фонд рэкамендуе ўраду Беларусі амбемажаваць тэмпі росту заработка платы. Пра гэта заявіў журналістам кіраўнік місіі МВФ па Беларусі Крыс Джарвіс 2 лютага ў Мінску пасля сустэрэчы ў беларускім урадзе.

«Мы рэкамендуем ураду ў 2011 годзе прытрымлівацца стрыманай палітыкі адносна заработка платы», — сказаў Джарвіс. На яго думку, рэзкі рост зарплаты ў 2010 годзе прывёў да негатыўных наступстваў у эканоміцы краіны. «Мы мяркуем, што рост зарплаты прывёў да павелічення дэфіцыту рахунку наяўных апераций у канцы 2010 года, і такі ўплыў захаваецца ў 2011 годзе», — зазначыў кіраўнік місіі МВФ. «Нас таксама турбуе, што такое значнае павышэнне зарплаты можа негатыўна адбіцца на канкурэнтаздольнасці беларускай эканомікі», — падкрэсліў Джарвіс.

Вось так. Чым білжай «еўрапейскім заробак», тым больш проблем у эканоміцы Беларусі. Можа, трэба было бы адмовіцца ад фантазіі і паглядзець на свае патрабаванні больш цвяроза?

Тым больш, што 31 студзеня Савет міністраў замежных спраў Еўрасаюза прыняў палітычнае рашэнне пра ўядзенне візвальных санкций у дачыненні да 158 беларускіх чыноўнікаў і замарожванне іх банкаўскіх актыўаў у выпадку выяўлення. Аднак Еўропа ўстрымалася ад прымяняння да Беларусі эканамічных санкций.

Хотыць, можа, і будзе пляскаць у ладкі з нагоды таго, што эканамічных санкций не будзе. Але спяшацца не трэба. Краіна, супраць якой уведзеныя санкцыі, хоць і візавыя, аўтаматычна трапляе ў спіс больш пільнай увагі замежных інвестараў. Інвестары з краін Еўрасаюза тройчы падумаюць, перш чым укладаць грошы ў праекты ў Беларусі. Еўрапейскія банкі таксама будуць думачь, даваць Беларусі крэдыты ці не даваць. І гэта тычыцца не толькі еўрапейскіх інвестараў і банкаў, а ўсяго сусвету.

Адметная ў гэтым накірунку пазіцыя Расіі. Здаецца, ужо «даціснулі» і

«нагнулі» Беларусь па ўсіх пытаннях нафты і газа. Што яшчэ трэба? Не, Расія раптам «патрабуе дэйўнага». Прыкладам, асцярожна, пакрысе, але намякае на дэмакратyzацию.

Расія не падтрымлівае санкцыі супраць Беларусі, аднак масавыя арышты пасля выбараў з'яўляюцца непримальнімі, заявіў 2 лютага кіраўнік МЗС РФ Сяргей Ляўру.

«Тое, што адбылося пасля з'яўшэння галасавання, з'яўляеца непримальнім! Расія выказалася дакладна не толькі таму, што былі затрыманыя нашы грамадзяне, а таму, што ў цэлым хвала арыштаў не можа не выклікаць адпаведных эмоцый», — заявіў Ляўру. «Упэўнены, што вырашыць гэтыя задачы неабходна праз садзейнічанне дыялогу, які ўцягваў бы Беларусь у шматбаковыя працэсы і тым самым дапамагаў бы вызначаць эканамічныя рэформы і ўмацоўваць дэмакратыю», — падкрэсліў Ляўру.

А зараз — увага. У тым жа спічы Ляўру выказаў надзею, што беларускія ўлады аператыўна адреагуюць на патрабаванні Захаду вызваліць арыштованых кандыдатаў у прэзідэнты, журналістай і праваабаронцай, а таксама забяспечыць абарону праву чалавека і палітычных свабодаў.

А ўвогуле, для таго, каб дабраўйт беларускіх чыноўнікаў не скажуць на ніжэй плінтуса, усім трэба тэрмінова перайсці ў апазіцыю. Еўракамісія павялічыць падтрымку беларускага грамадства ў чатыры разы — да 15,6 мільёна еўра. Пра гэта заявіў 2 лютага Еўракамісар па пытаннях пашырэння і Еўрапейскай палітыкі добрачынства Штэфан Фюле, выступаючы на міжнароднай канферэнцыі донараў «Салідарнасць з Беларуссю» ў Варшаве.

Еўракамісар падкрэсліў: павелічынне падтрымкі закране найперш наўрадавыя арганізацыі, незалежныя CMI і студэнтаў.

Паводле інфармацыі Фюле, бюджет Еўрасаюза на падтрымку ахвяраў рэпресій і іх сем'яў складзе 1,7 мільёна еўра; 1 мільён плануеца штогод накіроўваць на падтрымку незалежных установ адукацыі. Еўракамісар зазначыў, што ЕС імкнецца да пашырэння стыпендый у межах студэнцкіх абменаў з Беларуссю.

Так што беларускім эканамістам лепш хутчэй перапрафілявацца ў студэнты, бо веды — гэта не толькі моц, але, аказваецца, і гроши.

▼ ФІГУРЫ ТЫДНЯ

ПЁТР ПРАКАПОВІЧ

Старшыня Нацыянальнага банка Пётр Пракаповіч на пасядженні Савета міністраў папярэдзіў, што сітуацыя ў знешнім гандлі ставіць пад пагрозу зрыву выкананне праграмы сацыяльна-эканамічнага развіцця Беларусі на 2011–2015 гады. «Калі мы не вырашым пытанне з дадатным сальда знешняга гандлю да 2014 года, то ўсе нашы планы, праекты, утым ліку па павышэнні ўзроўню насельніцтва, могуць апыніцца пад пагрозай зрыву. Не гаворачы ўжо пра эканамічную і фінансавую бяспеку», — падкрэсліў Пракаповіч. Паводле яго слоў, паказыкі знешнегандлёвага сальда «мусіць быць галоўным для ўсіх галінай, міністраў, віце-прем'ераў». «Калі гэта не вырашым, то навошта разглядаць усё астатніе?» — цытуе Пракаповіча БелаПАН.

Кіраўнік Нацбанку нагадаў, што праграма сацыяльна-эканамічнага развіцця прадугледжвае зніжэнне адмоўнага знешнегандлёвага сальда пачынаючы з 2011 года. «Сёлета запланавана саме высокое адмоўнае сальда — 9% да ВУП. Далей яно павінна зніжацца», — заявіў Пракаповіч. Паводле яго слоў, адной з асноўных прычын павелічення адмоўнага сальда з'яўляеца рост імпартамістасці і энергамістасці прадукцыі. На думку кіраўніка Нацбанку, зараз — «ідэальныя магчымасці» для развіцця эканомікі. У сувеце дастатковая фінансавыя рэсурсы, і яны незапатрабаваныя, і мы можам іх выкарыстаць», — мяркуе ён.

МАКСІМ МІРНЫ

Беларускі тэнісіст Максім Мірны застаўся на сёмым месцы ў рэйтынгу парных гульцоў. На адкрытым чэмпіянаце Аўстраліі — першым з чатырох у сезоне турніра «Вялікая шлема» — Мірны і яго новы партнёр Даніэль Нестар (Нестаравіч) з Канады дайшлі да паўфіналу. Нестар па выніках турніру перамясціўся з чацвёртай на трэцюю пазіцыю. Максім Мірны ўжо некалькі гадоў не выступае ў адзіночным разрадзе. У 2003 годзе Максім Мірны заваяваў тытул першай ракеткі свету ў парным разрадзе.

Сям'я беларускага тэнісіста жыве на два дамы, адзін з іх у Мінску, другі — у амерыканскім мястэчку Брэдзантан. У Макса і Ксеніі Мірных дзве дачкі і сын.

Нікто з суйчыннікаў Мірнага не ўхаходзіць у лік 200 лепшых тэнісістаў. Уладзімір Ігнацік займае 211-е месца (у папярэднім рэйтынгу 201-е), Сяргей Бетаў — 381-е (376-е), Аляксандр Буры — 513-е (512-е). У парным рэйтынгу лепшым з'яўляеца Ігнацік — 162-я пазіцыя (была 157-я).

Віктарыя Азаранка засталася на дзясятым месцы ў жаночым адзіночным рэйтынгу (у Аўстраліі дайшла да 1/8 фіналу) і паднялася з 44-га на 25-е ў парным (выступіла ў фінале чэмпіянату).

ВІКТОРЫЯ ЛУКАШЕНКА

Унука кіраўніка Беларусі Аляксандра Лукашэнкі знялася ў новым расійскім серыяле «Варажба пры свечках», прэм'ера якога адбудзеца на Першым канале. Гэта рамантычная гісторыя Папялушкі з экспрэсійнымі здольнасцямі, якая прыехала скараць Москву і знойшла ў сталіцы сваё каханне.

Здымкі серыяла праходзілі ў сталіцы Беларусі. «Мінск не так нашпігаваны рэкламай, як Москва, — распавёў рэжысёр фільма Вадзім Дзербенёў, — і з адміністрацыяй пункта гледзішча значна лягчэй. Мы здымалі ў Москве ў раёне Хамоўнікі — там адзін бок вуліцы адносіцца да адной управы, іншы — да другой. Як толькі артыст перайшоў праз дарогу, і мы перанеслі туды камеру — тут жа падышоў міліцыянэр».

На галоўнай ролі ў серыяле былі запрошаны не толькі расійскія, але і беларускія акцёры — Уладзімір Гасцюхін, Святлана Кажамякіна.

Віка Лукашэнка сыграла ролю галоўнай герайні ў дзяцінстве. На здымкі Віка прыезджала з аховай. Раней унучка Лукашэнкі здымалася ў беларускай камедыі «На спіне ў чорнага ката».

► АЗБУКА ПАЛІТАЛОГІІ

РЭСПУБЛІКА ТАЛЕРАНТНЫХ МАНІХЕЯЎ

Сяргей НІКАЛЮК

**Рэвалюцыя ёсць спосаб
уключэння ў дыялог на конт
будучыні краіны грамадзян,
пазбаўленых уладай
палітычных правоў.**

У трэцім стагоддзі нашага часу жыў у Вавілоне перс Ваб, аўтар рэлігійнага вучэння, якое адыграла велізарную ролю ў фармаванні светапогляду беларусаў. Паслядоўнік адукаванага перса разглядаў Сусвет у якасці поля вечнай бітвы дзвюх касмічных сутнасцяў — Света і Цемры («нашых» і «не нашых», улады і апазіцыі), паміж якімі не можа быць пагаднення, не можа адбывацца ніякага дыялогу.

Асноўная асаблівасць маніхейства ў беларускім варыянце палягае ў тым, што яе носьбітам з'яўляецца народ, вядомы сваёй талерантнасцю (адлац. tolerantia — цярпенне), г. зн. сваёй памяркоўнасцю да чужога ладу жыцця, паводзінаў, звычаяў, пачуццяў, меркаванняў, ідэй, вераванняў. Прыметнік «чужы» я вылучыў невыпадкова. Да небеларусаў беларусы ставяцца талерантна. Маніхейства беларусаў выяўляецца ў адносінах адзін да аднаго.

Гэта пра «не нашых» было сказана на прэс-канферэнцыі 20 снежня: «*Ну, подумаешь, палкою по голове получили — это самое меньшее зло, которое могло случиться!*». Такім чынам, хай радуюцца. Са шматлікіх бедаў, якія назапасіла ўлада, «не нашым» гэтым разам дасталася меншам. Што да «нашых», дык стаўленне да іх выдатна харктырызуе наступная цытата: «*Но я никому не позволю, чтобы хоть волосок упал с головы военного человека, милиционера, чекиста или сотрудника спецслужбы, которые худо-бедно обеспечили нам спокойную жизнь*».

Прэм'ер-міністр ва ўмовах вертыкальна арганізаванай эканомікі — гэта кантралёр. Яго папярэдніку, калі ён паспрабаваў нагадаць пра інтарэсы рабочых прадпрыемстваў, адразу ж расцягнуўся, што ён «*голы́ эконо́мист, а не політи́к*», а таму абавязаны «*бороться за кожды́ рубль, кожду́ копе́йку*».

Вялікае і складанае сучаснае грамадства не можа доўга функцыянуваць, як яго вертыкальны сярэднявечны папярэднік. Свабодны ж ад дзяржаўнай апекі асобы здольныя гуртавацца (ут-

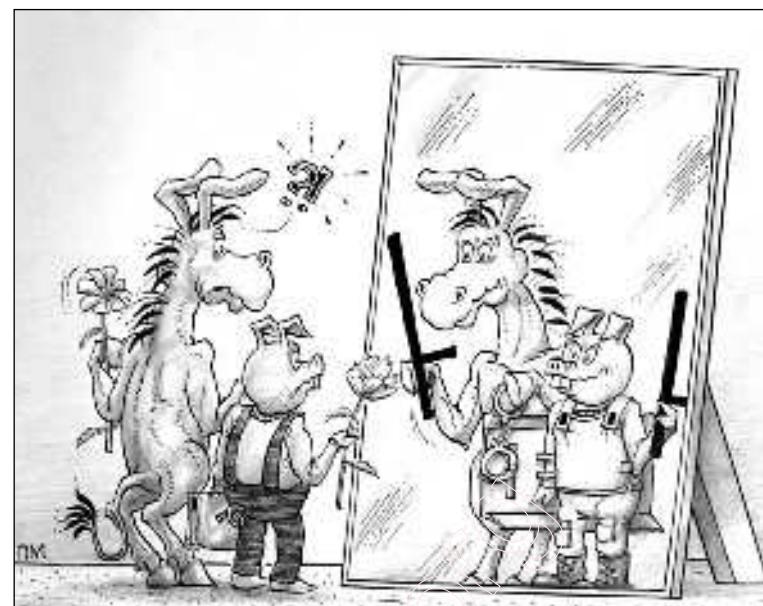
там, дзе няма дыялогу, не можа сфармавацца нацыя). Сучасныя нацыі не проста сфармаваліся падчас дыялогу, дыялог — форма існавання нацыі. Калі хтосьці з высокай трывуны абвяшчае сябе абаронцам нацыянальных інтарэсаў, то рэкамендую пацікавіцца ў абаронцы, дзе і калі адбываўся дыялог, які сфармаваў гэтыя інтарэсы. Калі такога дыялогу не было, то, хутчэй за ёсё, наш абаронца спрабуе сваім асабістым інтаресам надаць статут нацыянальных.

У сярэднявечных грамадствах стасункі паміж людзьмі выбудоўваліся па вертыкалі. Такой сацыяльнай канструкцыі для свайго ўзнаўлення дыялог быў не патрэбны. Вертыкалъ мела патрэбу ў начальніках і падначаленых. Начальнікі аддавалі загады, зыходзячы са сваіх асабістых інтарэсаў, падначаленія іх выконвалі. Гэта ў ідэале. Рэальныя ж падначаленія, у сваю чаргу, для кагосці з'яўляліся начальнікамі, і не варта дзівіцца, што, рэалізуючы чужы інтарэс, яны дамешвалі да яго ўласныя патрэбы.

Беларуская ўладная вертыкаль пабудавана паводле сярэднявечных прынцыпаў. На яе шматлікіх паверхах таксама працујуць «*хімікі*», якія імкнушыся ператварыць галоўны канцэнтраваны інтарэс у разведзены раствор, таму без належнага кантроля і ўліку любая вертыкаль дэградуе. Свежы прыклад: 27 студзеня Палата прадстаўнікоў зацвердзіла на пасаду прэм'ер-міністра чалавека, які «*знает, что такое нано-, био-, лазерные, фармакологические, космические и другие передовые технологии*». Я не ўпэўнены, што ў свеце можна адшукаць яшчэ аднаго кіраўніка ўрада з такой жа высокай эрудыцыяй. Аднак для выканання якой задачы прызначаны прэм'ер-энцыклапедыст? Цытую: «*Премьер-министр должен преходе всего контролировать выполнение стратегических задач, определенных в программе социально-экономического развития Беларуси на пятилетку*».

Прэм'ер-міністр ва ўмовах вертыкальна арганізаванай эканомікі — гэта кантралёр. Яго папярэдніку, калі ён паспрабаваў нагадаць пра інтарэсы рабочых прадпрыемстваў, адразу ж расцягнуўся, што ён «*голы́ эконо́мист, а не політи́к*», а таму абавязаны «*бороться за кожды́ рубль, кожду́ копе́йку*».

Вялікае і складанае сучаснае грамадства не можа доўга функцыянуваць, як яго вертыкальны сярэднявечны папярэднік. Свабодны ж ад дзяржаўнай апекі асобы здольныя гуртавацца (ут-

варыць нацыю) толькі на падставе гарызантальных сувязяў. Прыгэтым агульны (нацыянальны) інтарэс узікае як рухомая раўнадзейная інтарэсаў прыватных. Дыялог і з'яўляецца тым механізмам, які дазваляе гэту раўнадзейную ўесь час выяўляць. Ён не даеца раз і назаўжды.

Дзе тонка — там і рвецца

Ліміт «каляровых рэвалюцый» і ўзрушэнняў у Беларусі вычарпана. Пра гэта за апошнім часам беларусам нараджалі неаднаразова. Я не спецыяліст па Тунісе, але не здзіўлюся, калі і тамтэйшым жыхарам з экранаў тэлевізараў гадамі вяшчалі нешта падобнае. І вось трэба ж! Услед за Тунісам завіраваў Егіпет.

Чытачы «*NCH*» будуть здзіўлены, але ўсе пералічаныя падзеі — толькі адна з праяваў сусветнага фінансава-еканамічнага крызісу. Якім чынам амерыканцы спрабуюць утрымаць унутраны попыт, які падае? Яны напампоўваюць эканоміку «*пустымі*» грашымі. Вялікая частка гэтых грошай урэшце апынаецца на таварных і фондавых рынках. Таму за мінўлы неўрадлівы год пры скарачэнні сусветных запасаў пшаніцы на 5% цана на яе падвойлася.

Танная пшаніца — адна з асноўных умоў сацыяльнай стабільнасці для краін, у якіх хлеб з'яўляецца асноўным прадуктам харчавання. Краіны ж Паўночнай Афрыкі знаходзяцца ў групе сусветных лідараў па імпарце пшаніцы на душу насельніцтва. Напрыклад, Егіпет, спажываючы ў год каля 14 мільёнаў тон пшаніцы, імпартуе 7,5 мільёна тон.

Летасць на вуліцы французскіх гарадоў адначасова павыходзілі мільёны дэмантрантаў, але да «*фіялкавай*» рэвалюцыі гэта не прывяло. Мільёны выказалі свой пратест з нагоды пенсійнай рэформы і мірна разышліся па хатах. Не выключана, што прэтэндэнт на актыўнасць 2010 года яшчэ адгукнецца прэзідэнту Сарказі на найбліжэйшых выбарах, аднак гэта будзе выключна яго асабістай проблемай і проблемай яго жонкі Карлы. На нацыяналь-

ных інтарэсах Францыі гэта не адаб'еца. Выбары (муніципальныя, парламенцкія, прэзідэнцкія) — толькі адна, але надзвычай важная форма палітычнага дыялогу, і выключна там, дзе іх вынік непрадказальны, выбары не расколваюць, а гуртуюць нацыю.

У Беларусі ўсе паверхі ўладнай «вертыкалі» занятыя дамарослымі маніхеямі. Калі яны і гатовыя весці дыялог з кім б там ні было (Захадам, Расіяй, апазіцыяй), то выключна на сваёй тэрыторыі, г. зн. пры ўмове прызнання за імі манапольнага права на выкаванне агульнанацыянальнага інтарэсу.

Але і за межамі ўладнай вертыкалі маніхеяў хапае. Паводле снежаньскага апытаўніцтва НІСЭПД, 18% беларусаў лічаць, што ў склад выбарчых камісій павінны ўваходзіць толькі тыя асобы, якія адстойваюць інтарэсы дзеючай улады. Хапае маніхеяў і сярод апазіцыі, інакш як расцягнуць партыйцаў весці канструктыўны дыялог паміж сабой? Мы ўжо прызыўчайліся, што асноўныя інфармацыйныя нагоды, якія генеруюцца партыйнымі штабамі, звязаныя з бяскоңцімі разборкамі за манапалізацыю права прадстаўляць інтарэсы «нашых».

Тэлефанаванне ідэолагу

Афіцыйны падзел грамадства на «*большасць*» і «*меншасць*» паставіў пад сумнёў узровень усебеларускіх IV Усебеларускага народнага сходу (УНС). Каб пазбавіцца сумневу, я патэлефанаваў начальніку галоўнага галасавання УНС, і палікі маюць рэальная магчымасці гэта права рэалізаўца, у тым ліку і праз выбары.

Няма

нічога дзяйнага ў тым, што амаль палова палікі не задаволеная вынікамі прэзідэнцкіх выбараў, але прэтэндэнт да падліку галасаў прадстаўнікі меншасці не выказалі. Чаго не скажаш пра беларусаў (гледзі табліцу). Па меркаванні кожнага трэцяга, снежаньскія выбары не былі свабоднымі і справядлівымі.

Вайна, як вядома, — працяг палітыкі іншымі сродкамі. Палітыка, у сваю чаргу, з'яўляецца спосабам узгаднення інтарэсаў. Злучэнне дзвюх азбукавых ісцін разам дазваляе нам паглядзець на вайну як на дыялог, у якім адзін з бакоў навязвае свою правату сілай. У гэтым сэнсе рэвалюцыя ёсць спосаб уключэння ў дыялог пра будучыню краіны грамадзян, пазбаўленых уладай палітычных правоў.

ЯК ВЫ ЛІЧЫЦЕ, ЦI БЫЛІ ВЫБАРЫ ПРЕЗІДЕНТА БЕЛАРУСІ СВАБОДНЫMI I СПРАВДЛIVYMI? (У ПРАЦЭНТАХ АД УСІХ АПЫТАННЫХ)*

Варыант адказу	красавік 2006	снежань 2010	Давяраюць Лукашэнку	Не давяраюць Лукашэнку
Так	61	55	83	12
Не	27	32	8	74
Цяжка адказаць/ Няма адказу	12	13	8	14

* Паводле дадзеных НІСЭПД

МЕРКАВАННЕ

Уладзімір Роўда: КРЭМЛЬ ВЕДАУ ПРА СІЛАВЫ СЦЭНАР

Рада міністраў замежных спраў краін Еўрасаюза на пасяджэнні ў Брусэлі 31 студзеня прыняла палітычнае рашэнне наконт рэакцыі ЕС на сітуацыю ў Беларусі. Палітвазні, санкцыі, гандаль — ланцужок знаёмы.

Затрыманых 19 снежня 2010 года пачалі выпускаць пад падпіску аб нявыездзе ці хатні арышт. Ці сапраўды Еўропа напалахала беларускі рэжым санкцыямі? Журналіст «НЧ» Вольга Хвойн размаўляе з палітолагам Уладзімірам РОЎДАМ.

— Ці можна лічыць, што апазіцыя, міжнародная супольнасць усё ж дамагліся саступак з боку Лукашэнкі?

— Треба называць рэчы сваім імёнамі. Мусіць быць спыненая крымінальная справы, треба адмовіцца ад спробы прысягнуць палітыкаў да адказнасці па артыкулу аб арганізацыі масавых беспарадкаў, за што ім пагражаем ад пяці да пятнаццаці гадоў турмы. Падпіска аб нявыездзе нічым не адрозніваецца ад таго, калі людзі знаходзяцца ў камеры. Я не называю гэта саступкамі, бо тое — псеўдасаступкі, звязаныя з тым, што 31 студзеня гэтае пытанне разглядалася ў Брусэлі, збіралася Рада міністраў замежных спраў краін ЕС і прымалася канчатковое рашэнне аб санкцыях. Лукашэнка хацеў залагодзіць еўрапейскую публіку.

Нядайняе з'яўленне Макея ў Літве, думаю, таксама звязана з гэтымі падзеямі. Да таго ж пазіцыя Літвы адразніваецца ад пазіцыі іншых краін Еўрасаюза. Кіраўніцтва Літвы зацікаўленае ў прагнугу супрацоўніцтва з Рэспублікай Беларусь, нават з тым рэжымам, які тримае палітвазні, яны хацелі ўсесці перамоўы. Літва вельмі зацікаўленае, каб быў рэалізаваныя літоўска-беларускія праекты, звязаныя з цэльм шэрагам галінаў. Напрыклад, паставіка нафты праз клайпедскі порт.

— Апазіцыя паверыла ў намеры лібералізація палітычную сістэму. Весціся на гульню Лукашэнкі — крытычная памылка?

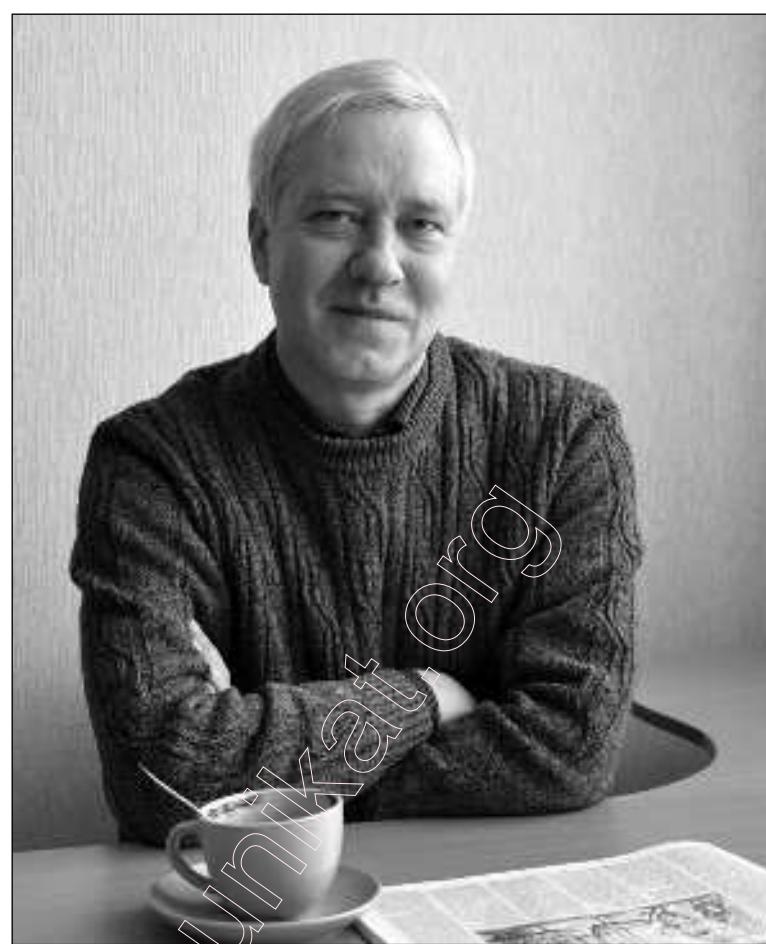
— Не ёсць апазіцыя павялілася. Тыя, хто павёўся, — рух «За свабоду» і Аляксандр Мілінкевіч, які ў Брусэлі дакладваў, што ў нас ідзе лібералізацыя, што навату кепскіх умовах мы мусім падштурхнуцца рэжыму у бок рэформаў і што гэта магчыма зрабіць. Фактычна ён падманіваў чыноўнікаў Еўрасаюза. Бо тады выпуслі Казуліна, парачку моладзевых актыўістаў, зарэгістравалі рух «За свабоду», на гэтым лібералізацыя скончылася. Калі казаць пра іншых, хто павёўся на новы вобраз беларускага рэжыму, — партыя БНФ, яе новае кіраўніцтва. Там цяпер увогуле

адбываецца поўная дэградацыя, партыя згубіла шмат пазітыўных якасціў. Яшчэ ў ліку аматараў лібералізацыі аказаўся палітык Але́сь Міхалевіч. Ён цяпер знаходзіцца ў турме і можа паглядзець бліжэй на твар лібералізацыі.

Улады хацелі, каб беларуская апазіцыя гуляла ў так званы плюралізм. Каб было як мага больш кандыдатаў. Я ўпэўнены, што ніхто з іх, апроч Някляева і Санікава, подпісы не сабраў, бо каманды папросту не былі гатовыя. Гэта гульня на Еўропу, еўрапейскіх палітыкаў — глядзіце, які ў нас каласальны прагрэс, палітычны плюралізм! Лукашэнка разумеў, што за тры месяцы змяніць сітуацыю немагчыма. Гэта гульня ў плюралізму была яму на карысць — паказаць для Еўропы спектакль, ён не збраўся лічыць галасы і, канешне, спадзяваўся, што на гэтых выбарах набярэ, думаю, каля 80 працэнтаў. Лукашэнка лічыць сябе вельмі папулярным, а тое, што адбылося, што паказаўся сацыёлагі, — для яго катастрофа. Хто вінаваты ў такай сітуацыі? Не Лукашэнка ж, а «праклятыя апазіцыянеры, якія зрабілі змову з палякамі і немцамі». І сілавыя структуры зразумелі, што яны наверсе, мусілі гуляць гэтую карту. Іншых варыянтаў не было, Еўропа ўсё адно не прызнала б гэтых выбараў.

— Як бы вы спрагназавали палітычную будучыню Яраслава Раманчука, Андрэя Дзмітрыева, якія выступілі з заявамі, што дыскрэдытаюць іх паплечнікаў, выглядаюць здрадай?

— Раманчук і Дзмітрыев — розныя постадці, і лёс іх будзе розным. Прызнанні Дзмітрыева выглядалі непераканаўча, іх можна патлумачыць ціскам. Нашы «органы» працуяць па методу Вышынскага, які казаў, што «прызнанне — цар доказу». Думаю, Дзмітрыев зможа вярнуцца ў апазіцыю. З Раманчуком справа іншая. Для мяне было нечакана, калі Яраслав Раманчук зрабіўся кандыдатам ад Аб'яднанай грамадзянскай партыі, у яго была непрафесійная кампанія ў агітацыйнай частцы. Ён рабіў заявы, што за яго гатовыя прагаласаўцах увесь апазіцыйны электарат, а праз тры месяцы працы — будзе палова галасоў. Няўажо гэта прагноз апазіцыі разлікі сваіх магчымасцяў? Треба найперш разумець, у якіх умовах ты працуеш. У дзені выгараў ён падпісае паперу, што з іншымі кандыдатамі ўваходзіць ва «кірад народнага выратавання». У яго быў намеры стаць прэм'ер-міністрам. Добра, што яны не спрадўзіліся, бо гэта быў бы той яшчэ хлопчык. Потым ён адмовіўся ісці на плошчу Незалежнасці, бо, маўляў, ведаў пра правакацыі. Але з той колькасцю сілавікоў правакацыі маглі быць і на Каstrychnіцкай плошчы, тым больш, там быў каток, на якім людзям сабраца было цяжка. Сцэнар з паходам да ЦВК быў, папярэдне была вулічная акцыя з «рэпетыцыяй». И Раманчук мусіў ці ад пачатку дзеянічаць скаарды-

Уладзімір Роўда

навана з іншымі кандыдатамі ў прэзідэнты і, як казала Ярмошына, «варыць боршч, а не шастаць па плошчах». А заставацца на Каstrychnіцкай плошчы і чакаць, пакуль АМАП пачне разганяць на лёдзе — гэта поўная параза.

— Які ваш прагноз зневешненія палітычных адносін Беларусі на бліжэйшы час?

— У Лукашэнкі ўсё ж не вельмі вялікі выбар супрацы ў зневешненія палітычных вектараў. У яго сябра Уга Чавеса цяпер не самая лепшая сітуацыя — треба кідаць гроши на вышыяўленне наступстваў прыродных катаклізмаў. Іранскі рэжым таксама губіе ўнутраную падтрымку, трапляе ў ізоляцию, і яму трэба думаць пра сябе. Кітай — аддаленая перспектыва, і ён не прыйдзе слody наў прост, без расійскага дазволу, бо іх найперш цікавіць Расія. Да таго ж кітайская падтрымка абумоўлена пэўнымі пунктамі — мы будзем цэнтрызавод, але працаўца будуть кітайскія рабочыя. Беларусам гэта не трэба. Заставацца Расія. Больш того, яна спрыгнілася да чацвёртага тэрміну Лукашэнкі, бо перад выбарамі быў падпісаны цэлы шэраг пагадненняў, якія не надта выгодныя Беларусі. Крэмль ведаў пра сілавы сцэнар падзеі 19-га снежня і даў дазвол. Такія рэчы не адбываюцца без ведама Расіі. Беларусь цяпер шукае ворагаў у Польшчы, Германіі, абыякае перспектывыя канкты. Гэта выгодна Расіі, бо нам заставацца варыянт ісці на паклоніца Путіна — Мядзведзеву. Нават калі захавае міністэрства, моцна пашерпім з-за няроўных эканамічных умоў. Траба чакаць прыўратыўца з узделам расійскага капіталу, таму і Мясніковіч стаў прэм'ерам, бо ён добра ведае людзей, якія ў гэтым зацікаўленыя. Плюс трэба

аддаваць крэдыта. И Лукашэнка было б выгодна працягваць гульня ў лібералізацыю, прыўратыўца сюды гроши з Захаду. Думаю, гэта была ідэя Макея, але цяпер галоўны гулец не ён, а сілавікі. Маю на ўвазе найперш КДБ. Іх сцэнар быў надрукаваны ў «Советской Беларусии», на падставе гэтага сцэнара быў даклад Лукашэнкі. И вось на падставе гэтых непісменных матэрыялаў мы будзем сваю зневешнюю палітыку, у гэтым палягае жахлівасць сітуацыі.

— Ці магчыма, што праз некалькі месяцаў єўрапейскія чыноўнікі скажуць, што сістэма санкций не працуе, і таму трэба вяртацца да дыялогу?

— Ніколі ў іх не было максімальных санкций, згоды паміж краінамі. Іншая справа, як будуть яны гэта выканваць. Ёсць досвед такіх санкций, адрасных, — амерыканскі досвед. Яны маглі бы павучыцца ў Штатаў і разам з імі нешта зрабіць. Я не выключаю, што Еўрасаюз можа пайсці на саступкі, і Лукашэнка гэта цудоўна разумее. Да Еўропы ён ставіцца вельмі скептычна, да іх санкций, іх адзінства. ЕС трэба было бы, безумоўна, «біць» па «Белнафтхіму» разам з амерыканцамі.

— Цяпер апазіцыя засяродзілася на вызваленні палітвазняў. Але для пераважнай большасці беларусаў гэта не надта актуальна. Натуральная, трэба дамагацца вызвалення гэтых людзей, але, можа, варта было бы і ў іншых кірунках працаўць?

— Палітвазні мусіць стаяць на першым месцы. Калі гаварыць пра інтарэсы грамадства і працяг паспяховых элементаў стратэгіі некаторых кандыдатаў — маю на ўвазе найперш праграму Някля-

ева, то цяпер гэта папросту няма каму рэалізоўваць. Саннікаў у турме, Някляеў пад хатнім арыштам. Апазіцыю абезгалоўлі, і без вызвалення гэтых людзей наўрад ці атрымаеца рабіць нешта сур'ёзнае. Іншая справа, што Лукашэнка будзе трывамаць іх да таго часу, пакуль яму не будзе выгодна адпусціць. Гэта жахлівы гандаль жывым таварам. Не выключаю, што Еўропа пачне прапаноўваць варыянты: вы выпускаеце чалавека і атрымаеце крэдиты. И Лукашэнка гэтым з задавальненнем скарыстаецца.

— Пра раскол беларускага грамадства гавораць даўно, пасля гэтых выбараў ён быўцам бы павялічыўся.

— У прынцыпі, ёсць каласальны раскол каштоўнасцяў, людзі не разумеюць адзін аднаго — тое, што пераадолець вельмі складана. Вось Някляеў спрабаваў гэта зрабіць, гэта добра — не адштурхоўваць простых людзей, на іх мове гаварыць пра проблемы, пра шляхі іх вырапення. Разрыў паміж Мінскам і рэгіёнамі вядзе да таго, што ствараеца міна запавеленага дзеяння. У рэгіёнах сітуацыя пагаршаецца. Яны выжываюць толькі таму, што ёсць магчымасць працаўца за мяжой — у Расіі і г. д. Можна было б аб'яднаны на будучым гэтым пратэстны патэнцыял Мінска, з пратэстным патэнцыялам вёсак, маленьких гарадоў. Але ён пакуль не артыкуляваны. Думаю, сацыяльная выхуку давайдзенца чакаць не доўга. Беларусы вельмі адгукуюцца менавіта на сацыяльна-еканамічныя праблемы — зніжэнне заробкаў, немагчымасць набыць нормальныя тавары за прымальнія кошты. Еўрасаюзу трэба здымаць візы для беларусаў, даваць магчымасць людзям ездіць у Еўропу, там вучыцца, працаўца.

— Магчыма, мы яшчэ не заслужылі, не аплацілі права на незалежнасць, самавітасць, павагу да сябе, права называцца нацыяй?

— У нас ёсць агульныя нацыянальнія інтарэсы, іншая справа, што нацыя знаходзіцца ў неразвітым становішчы. Культура падзяляеца на рускамоўную, што актыўна праагандуеца ўладамі, і беларускую, якая ў вачах Лукашэнкі няяканская. Палітычныя ўлады не падтрымліваюць тытульную нацыю, гэта нонсенс. Лукашэнка, відаць, яшчэ марыць пагулянца ў расійскую карту, зацікаўлены ў падтрымцы Расіі самага працягіскага, адданага прэзідэнта.

— Ці не падаеца, што пасля падзеі 19 снежня, пасля столькіх гадоў знаходжання аднаго чалавека ва ўладзе, панятак беларускай талерантнасці дыскрэдытаўаны?

— У нас няправільнае разуменне талерантнасці, якое ўлады пе-правярнулі ў бок паняцце цярпення, спакою. Гэта не талерантнасць. Бы яна насамрэч будзеца на са-мапавазе. Я буду талерантны да іншага, калі ён паважае мяне, мае думкі, погляды, ідэі. У нас жа талерантнасць — гэта стабільнасць, захаванне ўлады ў адных руках.

► ТРЭЦІ СЕКТАР

АЛЕНА ТАНКАЧОВА

Аляксандар ТАМКОВІЧ

Шчыра кажучы, назіраючы за актыўнасцю Алены Танкачовай пасля падзея 19 снежня 2010 года, я меркаваў, што яна належыць да якой-небудзь конкретнай палітычнай пльні. І ў гэтым яшчэ больш упэўніўся пасля праведзенага міліцыяй і КДБ ператрусу ў яе кватэры. Аказала — памыліўся. Праваабаронцаў сёння «прэсуюць» для таго, каб было лягчэй «прэсаваць» іншых...

Новы колер

Пачаць хочацца менавіта з фарбаў нябёсаў, якія з самага нараджэння (10 лютага 1970 года) для Алены Танкачовай сталі чымсьці большым, чым «шосты акіян». Той акіян быў роднай стыхіяй яе бацькі, які служыў у марской авіацыі.

Барыс Васільевіч Танкачоў калісьці лічыўся адным з лепшых экспертаў па вайскова-авіацыйных катастрофах і выйшаў на пенсію з пасады галоўнага інжынера авіацыі Балтыйскага флоту.

Зразумела, што хоць і нарадзілася Алеана Танкачова ў Калузе, географію былога Савецкага Саюза яна пачала вывучаць з дапамогай не падручнікаў, а звычайных для ваенных пераездаў. Напрыклад, за час руху да атэстата аб сядзяні адкуны, ёй давялося змяніць аж сем школаў.

Апошнія з іх стала сядзянія школа №3 беларускага горада Быхава. Многія ведалі, што падчас першай сусветнай вайны там была стаўка вярхёнага галоўнамандуючага, але далёка не ўсе ведалі, што менавіта там у савецкія часы месцілася дывізія марской авіацыі Балтыйскага флоту. Праз паўгадзіны самалёты ўжо маглі выконваць «баявія задачы» над морам. Іншая справа — наколькі ўсё гэта было мэтазгодна.

Можа, з тых крыніц і паходзячы спробы сучасных уладаў зрабіць нашу краіну «марской». Падставы ў іх, сапраўды, ёсць. Не хапае толькі здравага сэнсу. Інакш бы «на версе» зразумелі, што нельга калькаўцаў усе хібы савецкіх часоў на нашу сувэрэнную рэчаіснасць. Вялікае Княства Літоўскае таксама некалі мела выхад да Чорнага мора, але ні ў каго сёння не ўзнікае нейкіх «чарнаморскіх» амбіцый.

Менавіта ў Быхаві і прыехаў пасля вучобы ў ад'юнктуры акаDEMіі імя Жукоўскага, якую скончыў з залатым медалём, бацька Алены Танкачовай. Яму прапаноўвалі застасца на кафедры і выкладаць, але Барыс Васільевіч заўсёды быў прыхильнікам не тэорыі, а практикі. Пагадзіўся, далёка не кожны чалавек, выбіраючы паміж стаціцай СССР і беларускай правінцыяй, можа аддаць перавагу апошнім.

Маці Алены, Галіна Уладзіміраўна Танкачова, была класічнай жонкай савецкага афіцэра, то бок «працавала» хат-

най гаспадыніяй. Дарэчы, у тых часы яны яшчэ не глядзелі бясконных тэлевізійных серыялаў. І зусім не таму, што тых яшчэ не існавала ўвогуле. Прычына іншай — не хапала вольнага часу.

Новыя нечаканасці

У Быхаве прайшлі два апошнія школьнія гады Алены Танкачовай. Канешне, розніца паміж маскоўскім узорунем і «быхаўскім» адчувалася, але ўсе сям'і на гэта ніколі не звярталі ўвагі, таму комплексу «столічнай штучкі» ў дзячынкі не было. Як відома, адна справа, як да гэтага ставішся ты, і зусім другая — іншыя.

У 1985 годзе ў Беларусі яшчэ насілі традыцыйную карычневую школьнную форму, а ў Москве ўжо можна было апранацца на свой густ. У Алены быў прыгожы сіні касціом, аднак ужо праз два тыдні ёй «падказалі», што трэба апранацца «як усе».

Вяртасца ў мінулае ёй не хапалася, і тут на дапамогу прыйшла маці, якая сама з карычневай тканіны пашыла для дачкі прыгожую сукенку. З аднаго боку, яна адпавядала тагачаснаму дрэс-коду, з другога — была «не з крамы». Словам, выйсце знайшлі, што красамоўна тлумачыць, чаму жонак вайскоўцаў тады называлі надзеіным «тылам».

У наступным годзе выбухнула Чарнобыльская атамнай станцыя. Калі ўлічваць, што ў дывізіі было цэлае падраздзяленне «хімікаў», а на самалётах стаялі ракеты з ядернымі боегалоўкамі, то вайскоўцы добра разумелі, што адбылося, аднак... ніхто з іх не з'ехаў. Больш за тое, у святочных

майскіх мерапрыемствах тады прыняў удзел уесь гарнізон (з сем'ямі і дзецьмі).

Чаму? Адказ на гэтае пытанне ад свайго бацькі Алены Танкачовай пачула значна пазней. Не хаваючы горычы, ён патлумачыў — жорсткі загад. Начальства баялася, каб сярод мясцовых жыхароў не пачалася паніка.

Апошнім месцам яго службы быў Калінінград, дзе месціўся штаб Балтыйскага флоту СССР. Пасада была генеральская, але, каб атрымаць «лампасы», трэба было зноў ехаць у Москву. Рабіць гэтага бацька Алены не хапеў, бо лічыў службовую кар'еру не самым галоўным у жыцці.

У сям'і Танкачовых былі даволі розныя ўяўленні наконт таго, якую прафесію трэба абраць Алене. «Кампрамісам» стала журналістыка, бо ў дзячынкі ўжо быў публікацыі ў мясцовай раённіцы. Рэкамендациі для паступлення ёй далі без проблем.

На факультэт журналістыкі БДУ Алену Танкачову бацькі і прывезлі. Але, як толькі яны з'ехалі, Алены самастойна забрала дакументы з журфаку і аддала іх на другі факультэт — гістарычны. Ён падабаўся болей. Далей усё адбылося, як у жудасным сне. На першым жа ўступным экзамене (абсалютна нечакана для сябе) Алены Танкачову атрымала «два»...

Новы накірунак

Тое, што яна тады перажывала, нават цяжка ўявіць. Пакаяцца перад бацькамі было амаль немагчымым, бо рабэнне прымалася самастойна, і цал-

кам насуперак іх прыярытэтам. Напрыклад, Барыс Васільевіч выступаў катэгарычна супрапарціўнікам «гістарычнага» выбараў, бо добра ведаў, што вырабляла з гісторыяй савецкая ідэалогія.

Алена Танкачова пачала шукаць варыянты працягнуць вучобы і спынілася на юрыдычным аддзяленні тэхнікума савецкага гандлю. Так лёс накіруваў яе да тых арыенціраў, якія потым стануть самымі галоўнымі ў жыцці.

Вучоба ў тэхнікуме азначала, што праз два гады можна было стаць, скажам так, «юристам сядзянія звяна». Напрыклад, працаваць у канцылярыі нейкага суда альбо юрыстконсультам на прадпрыемстве. Зразумела, што паступіць туды (маючы школьніны «срэбны» медаль) было нескладана. І толькі пасля гэтага Алены Танкачову пра ўсё расказала сваім бацькам.

Тэхнікум яна скончыла з «чырвоным» дыпломам і адразу пайшла на юрыдычны факультэт БДУ. Цікава, што разам з ёй адзін час вучылася будучы намеснік презідэнцкай адміністрацыі Наталля Пяткевіч. А адзін з іспытаў на першым курсе прымаў Рыгор Васілевіч. Той самы, што сёння ўзначальвае Генеральную пракуратуру і вельмі своеасабліва абараняе прыярытэты законнасці.

Дарэчы, сярод яе ўніверсітэцкіх выкладчыкаў былі прафесар Іосіф Аляксандравіч Юхо, які адзіны на юрфаку выкладаў на беларускай мове, а таксама Ала Анатольевна Сакалова, якая зараз вучылася студэнтаў Еўрапейскага гуманітарнага ўніверсітэта. Менавіта ім у першую чаргу Алены Танкачову і ўдзячнай за разуменне філософіі юрыспрудэнцыі.

У нейкім сэнсе ёй пашанцавала. Алены Танкачову вучылася тады, калі на юрфаку запанаваў дух свабоды, а сама навука пазбавілася савецкіх ідэалагічных акоў. Адным з яе любімых предметаў было канстытуцыйнае права. Пасля сканчэння БДУ яна нават зрабіла спробу пайсці ў аспірантуру на адпаведную кафедру, але... Адбыўся рэферэндум лістапада 1996 года, і галоўны закон краіны быў зменены больш чым радыкальна. Стала зразумела, што ў юрыспрудэнцыю зноў вяртаецца ідэалогія.

Новы шлях

Даволі сімвалічна, але менавіта дзякуючы гэтай спробе Алены Танкачову і стала цікавіцца той справай, якій займаецца зарас. Маецца на ўвазе трэці сектар, бо тэмай яе ненапісанай дысертацыі якраз і былі грамадскія арганізацыі.

Яе асабістым дэбютам стала стварэнне ў 1996 годзе Незалежнага таварыства прававых даследаванняў, якое ў 2004 годзе было прымусова ліквідавана беларускім міністэрствам юстыцыі. Можа, супадзенне, аднак сам працэс ліквідацыі адбыўся пасля таго, як гэтая структура паўдзельнічала ў больш чым 50-ці судовых спрэчках, адносна закрытых Міністрам грамадскіх арганізацый. Думаю, многія памятаюць масавае зачыстку трацига сектара, што адбылася пасля прэзідэнцкіх выбараў 2001 года.

Паплечнікам Танкачовай далі зразумець, што ў патэнцыйных спробах зарэгістраваць новую грамадскую арганізацыю ніякіх

шансаў няма, таму было прынята рапэнне перайсці да фармату работы фонду. Так з'явіўся Інавацыйны фонд прававых тэхналогіяў.

Да быльх вузкапрафесійных мэтаў (работа ў судах) дадаліся новыя накірункі дзейнасці — прававой дапамогі, судова-прававой рэформы, доступу да інфармацыі, праваабарончай дзейнасці. Такім чынам, эфект атрымаўся супрацьлеглым таму, чаго нехта чакаў ад ліквідацыі іх структуры.

У дзейнасці Алены Танкачовай з калегамі з'явіліся і дадатковыя кампаненты. Маецца на ўвазе актыўная выдавецкая праграма, скіраваная на распаўсюджванне стандартаў у галіне правоў чалавека. Нягледзячы на ўсе складанасці, выдадзеная ім літаратура сёння знаходзіцца ў кожнай бібліятэцы кожнага юрфаку Беларусі. Дадаць да гэтага можна і двухтыднёвы трэнінг для студэнтаў юрыдычных факультэтаў па правах чалавека, які шмат гадоў праходзіў у Германіі.

Зразумела, што гэта не магло падабацца нашай дзяржаве, і ў 2006 годзе іх таксама закрылі. Не ведаю, хто канкрэтна «наверсе» памылкова лічыць, што, каб спыніць работу людзей, дасцатковая ліквідаваць структуру, якая афіцыйна іх аўядноўвае.

Дарэчы, менавіта ўніверсітэцкіх сябры прапанавалі Алене Танкачовай зарэгістравацца ў іх краіне. Так узімік Фонд развіцця прававых тэхналогіяў, якому ўрэшце удалося атрымаць зарэгістрацыю пасведчанне і ў Беларусі. Сёння іх назва — Учреждение «Центр правовых трансформаций».

Тое што, адбылося пасля мінультых прэзідэнцкіх выбараў, яшчэ доўга будзе знаходзіцца ў фокусе ўвагі не толькі юрыстаў, але і псіхіятраў, таму зараз не будзем прыцягваць да гэтага вашу ўвагу. Адзначым толькі, што хвяля рэпресій па вызначэнню не магла абыці і Алену Танкачову.

29 снежня 2010 года яе запрасілі на допыт у КДБ, а потым быў ужо традыцыйны ператрус. Забралі нават тое, што нікім чынам не мела адносін да падзея 19 снежня. Мабыць, звычка «хапаць» ўсё без разбору для некаторых стала жыццёвым інстынктам.

Приналежнасць да трэцяга сектара пры неабходнасці дае магчымасць пераканаўча абысці жорсткую партыйную дысцыпліну. Напрыклад, падчас апошніх прэзідэнцкіх выбараў Алены Танкачову тройчы атрымлівала прапановы аб работе ад выбарчых штабаў трох розных кандыдатаў. Тройчы адмовілася, матывуючы гэта тым, што незалежнай яна ўсім будзе больш карыснай. А вось тыя, хто мае партыйныя білеты, так зрабіць не змаглі. Не адзін раз мне даўводзілася чуць амаль рэфрен: «Партыя сказала — трэба».

Зразумела, Алены Танкачовай такога не скажаш. Больш за тое, яна нават гатовая выступіць супраць ціперашніх апазіцыянероў, калі яны, дамогшыся ўлады, будуть таксама парушаць права чалавека. Асабіста мне падобны падыход вельмі падабаецца, бо так яно і павінна быць па вызначэнню.

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

TV

7 ЛЮТАГА, ПАНЯДЗЕЛАК

- 06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 22.45 Навіны.
06.05, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, Беларусь!».
06.45 Nota Bene.
07.05, 08.10, 18.50, 00.40 Зона X.
07.30, 08.25, 11.50 Дзялавое жыццё.
08.30 «У свеце матараў».
09.10 Жаночае ток-шоу «Жыццё як жыццё».
10.10 Здароўе.
10.35 Культурнай людзі.
11.05 Крымінальная меладрама «Зацьменне» (Расія - Украіна).
12.10 Трагікамедыя «Нябёсны запаветныя».
14.30 Дакументальны фільм «Унікальны помнік чалавечай веры».
15.15, 19.15 Навіны рэгіёна.
15.40 «OFF STAGE LIFE».
16.05 Nota Bene.
16.30 Серыял «Маршрут літасці» (Расія).
17.20 Крымінальная меладрама «Зацьменне» (Расія - Украіна).
18.25 Программа «Акно ў Еўропу».
19.25 «КЕНО».
19.30 «Арэна», Программа аб спорце.
19.55 Ход у адказ.
21.00 «Панарама».
21.45 Дэтэктыўны серыял «Абдуры мяне».
22.55 Баявік «Рулсан» (ЗША-Канада).
00.45 Дзень спорту.

- 06.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 23.05 Нашы навіны.
06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».
09.05 Контуры.
10.10 «Мая жонка мяне прычаравала». Шматсерыйны фільм.
11.05 Навіны спорту.
11.10 «Смак».
11.50 «Тата на ўсе рукі». Камедыйны серыял.
12.20 «Дэтэктыўы».
13.05 Навіны спорту.
13.10 Кантрольны закуп.

- 13.45 «Модны прысуд».
14.50 «Зразумець. Прабачыць».
15.25 «Хачу ведаць».
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Заручальны пярсцёнак». Шматсерыйны фільм.
17.05 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.
18.15 Навіны спорту.
18.20 «Взваротны адпік».
18.55 «Чакай мяне».
20.00 Час.
21.00 Навіны спорту.
21.05 Ток-шоу «Адкрыты фармат».
22.05 «Галасы». Заключная серыя.
23.20 Навіны спорту.
23.25 «Ралан Быкай. Я вас дурнях, не кіну...».
00.25 «Іван Падушкін. Джэнтльмен вышук».
Шматсерыйны фільм.
01.15 Начальная навіны.

- 06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
06.10 «Міншчына».
06.20 «Раніца. Студыя добрага настрою».
07.40 «СТБ-спорт».
08.30 «Тыдзень».
09.35 «Вялікі сняданак».
10.05 «Пляц гісторый».
10.40 «Трымай мяне мацней!». Тэленавэла.
11.40 «Званая вячэр».
12.35 «Фантастычны пад грыфам «Сакрэтна».
13.50 «Зорны рынг».
15.00 Канцэрт М. Задорнова.
16.00 СТБ прадстаўляе: «КультУРА!».
16.50 «Рэпарцёрская гісторыя».
17.10 «Наша справа».
17.20 «Міншчына».
17.30 «Званая вячэр».
18.30 «Дарослыя гульні». Серыял. Заключная серыя.
20.00 «Сталічныя падрабязніцы».
20.10 «СТБ-спорт».
20.15 «Добры вечар, маліяня».
20.35 Фільм «Ягорына гора». Расія, 2008г.
22.55 «Сталічны футбол».
23.25 Фільм «Дурняк няма». ЗША, 1994г.

- 14.50 «Зразумець. Прабачыць».
15.25 «Хачу ведаць».
16.10 Навіны спорту.
16.15 «Заручальны пярсцёнак». Шматсерыйны фільм.
17.05 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.
18.15 Навіны спорту.
18.20 «Шчаслівая разам». Серыял.
18.55 «Хай кажуць».
20.00 Час.
21.00 Навіны спорту.
21.05 «Доктар Тырса». Шматсер. фільм.
22.10 Прэм'ера. «Капітан Гардзееў». Шматсерыйны фільм.
23.25 Навіны спорту.
23.30 «Несакртныя матэрыйялы».
00.05 «Іван Падушкін. Джэнтльмен вышук».
Шматсерыйны фільм.
00.55 Начальная навіны.

- 06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
06.10 «Міншчына».
06.20 «Раніца. Студыя добрага настрою».
07.40 «СТБ-спорт».
08.30 СТБ прадстаўляе: «Гаворыцы і паказвае Мінск».
09.00 Фільм «Ягорына гора». Расія, 2008г.
10.40 «Трымай мяне мацней!». Тэленавэла.
11.40 «Званая вячэр».
13.35 «Дарослыя гульні». Серыял. Заключная серыя.
13.50 «Дурні, дарогі, гроши». Гумарыстычны серыял.
14.40 «Халасцякі». Серыял.
15.35 «Ваенная таямніца».
16.50 «Сталічны футбол».
17.20 «Міншчына».
17.30 «Званая вячэр».
18.30 «Агонь хахання». Серыял.
20.00 «Сталічныя падрабязніцы».
20.10 «СТБ-спорт».
20.15 «Добры вечар, маліяня».
20.25 «Апошні сакрэт Майстра». Серыял.
21.30 «Вялікі горад».
22.05 «Аўтапанарама».
22.55 «Мёртвы, жывы, небяспечны». Серыял.
00.00 «Інструктар». Серыял. Закл. серыя.

- 06.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 23.10 Нашы навіны.
06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».
09.05 «Жыць здорава!».
10.10 «Мая жонка мяне прычаравала». Шматсерыйны фільм.
11.05 Навіны спорту.
11.10 «Смак».
11.50 «Тата на ўсе рукі». Камедыйны серыял.
12.20 «Дэтэктыўы».
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Кантрольны закуп».
13.45 «Модны прысуд».

- 06.35 Моладзеўы серыял «Універ» (Расія).
07.00 ЛАДная раніца.
08.00 Тэлебарометр.

- 08.05 Дэтэктыўны серыял «Чыста англійскія забойствы» (Вялікабрытанія).
08.55 Серыял «Ты маё жыццё!».
10.00 Сямейная меладрама «Маліяня і Богіс» (ЗША).
11.55 Пра маства.

- 12.25 Школа рамонту.

- 13.20 Прыйгодніцкая меладрама «Зямля свягла» (Францыя-Бельгія).

- 14.15 Серыял «Сіла прыцягнення».

- 15.10 Мультсерыял «Сямейка пірататаў».

- 15.35 Пазакласная гадзіна.

- 15.50 Тэлебарометр.

- 16.05 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі».

- 16.55 Дэтэктыўны серыял «Чыста англійскія забойствы» (Вялікабрытанія).

- 18.00 Серыял «Ты маё жыццё!».

- 19.05 «Дон Сезар дэ Базан». Музычная камедыя (СССР). 1-я серыя.

- 20.30 Калыханка.

- 20.45 Тэлебарометр.

- 20.50 Беларуская часіна.

- 21.50 Камедыйны серыял «Інтэрны».

- 22.25 Моладзеўы серыял «Універ» (Расія).

- 23.00 Авертайм.

- 23.30 Футбол. Чэмпіянат Англіі. Прэм'ер-ліга. Агляд тура.

- 00.20 Дэтэктыўны серыял «Налётчыкі».

- 00.30 Серыял «Сіла прыцягнення».

- 00.40 Серыял «Сіла прыцягнення».

- 00.50 Навіны - Беларусь.

- 00.60 Інфармацыйны канал «HTB раніцай».

- 00.85 Серыял «Таксістка».

- 00.95 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».

- 01.20 «Кулінарны падынак».

- 11.20 «Чыстасардечнае прызнанне».

- 12.05 «Да суду».

- 13.30 Серыял «Ментоўскія войны».

- 15.15 «Справа густу».

- 15.35 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».

- 16.25 Серыял «Вуліцы пабітых ліхтароў».

- 18.35 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».

- 19.35 Серыял «Бывай, «Макараў!».

- 21.30 Прэм'ера. Баявік «Святаяннік».

- 23.40 «Сумленны панядзелак».

- 00.30 Серыял «Чужы твар».

- 00.40 Серыял «Сіла прыцягнення».

- 00.50 Навіны - Беларусь.

- 00.60 Інфармацыйны канал «HTB раніцай».

- 00.85 Серыял «Таксістка».

- 00.95 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».

- 01.20 «Кватэрнае пытаннне».

- 11.20 «Следства вялі...».

- 12.10 «Да суду».

- 13.30 Серыял «Ментоўскія войны».

- 15.15 «Справа густу».

- 15.35 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».

- 16.30 Серыял «Вуліцы пабітых ліхтароў».

- 18.35 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».

- 19.35 Серыял «Бывай, «Макараў!».

- 21.30 Прэм'ера. Баявік «Святаяннік».

- 23.40 Серыял «Чужы твар».

- 00.30 Вось дык так!!!

- 00.45 Футбол. Еўрагалы. Навіны.

- 10.00, 14.00 Біятлон. Кубак свету ў ЗША (Прэск-Айл). Мужчыны. Гонка пераследу.

- 10.30, 14.30 Біятлон. Кубак свету ў ЗША (Прэск-Айл). Жанчыны. Гонка пераследу.

- 11.45, 00.30 Горныя лыжы. Чэмпіянат свету ў Германіі. Жанчыны. Супергіган.

- 13.30 Лыжныя гонкі. Кубак свету ў Расіі (Рыбінск). Жанчыны. 4x5 км.

- 15.00 Тэніс. Турнір WTA у Францыі (Парыж). Дзень 2-i.

- 20.45 Горныя лыжы. Чэмпіянат свету ў Германіі (Гарміш-Партэнкірхен).

- 21.00 Бокс.

- 22.00 Футбол. Кубак 4-х нацый у Вялікабрытаніі. Ірландыя - Уэльс.

- 16.15 Тэлесерыял «Дворык». Тэлесерыял.

- 16.50 Навіны - Беларусь.

- 15.25 «Рускі шакалад». Тэлесерыял.

- 16.15 Тэлесерыял «Дворык».

- 16.50 Навіны - Беларусь.

- 17.20 «Кулагін і партнёры».

- 17.50 Тэлесерыял «

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

8

9 ЛЮТАГА, СЕРАДА

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 16.55, 18.00, 19.00, 22.45 Навіны. 06.05 Дзень спорту. 06.10, 07.10, 08.15 «Добрай раніца, Беларусь». 07.05, 08.10, 18.50, 00.35 Зона Х. 07.30, 11.50 Дзялівое жыццё. 08.35 Сфера інтэрсасай. 09.10 Камедычная меладрама «Маргоша». 10.05 Серыял «Маршрут літасці» (Расія). 10.50 Крымінальная меладрама «Зацьменне» (Расія - Україна). 11.40 Відэафільм АТН «Нарадзянская быль» цыклу «Зямля беларуская». 12.10 Кіназапалея «Людзі на балоце» (Беларусьфільм), 2-я серыя. 13.45 Адмысловы рэпартаж АТН «Генетычны код». 14.05 Программа «Акно ў Еўропу». 14.25 Альманах вандраванняў. 15.15, 19.15 Навіны рэгіёна. 15.35 «OFF STAGE LIFE». 15.50 Дэтэктыўны серыял «Жураў» (Расія). 17.00 Серыял «Маршрут літасці» (Расія). 17.50 Крымінальная меладрама «Зацьменне» (Расія - Україна). 19.25 «Спортлато 5 з 36». Забаўляльнае шоў. 19.30 «КЕНО». 19.35 Зямельнае пытаннне. 20.00 Камедычная меладрама «Маргоша». 21.00 Панарама. 21.45 Дэтэктыўны серыял «Абдуры мянене» (ЗША). 1-я серыя. 22.55 Трылер «Законы Брукліна» (ЗША). 00.45 Дзень спорту.

- 13.10 «Кантрольны закуп».
- 13.45 «Модны прысуд».
- 14.50 «Зразумець. Прабачыць».
- 15.25 «Хачу ведаць».
- 16.10 Навіны спорту.
- 16.15 «Заручальны пярсцёнак». Шматсерыйны фільм.
- 17.05 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.
- 18.15 Навіны спорту.
- 18.20 «Щаслівія разам». Серыял.
- 18.55 «Хай кажуць».
- 20.00 Час.
- 21.00 Навіны спорту.
- 21.05 «Доктар Тырса». Шматсер. фільм.
- 21.10 Прэм'ера! «Капітан Гардзееў». Шматсерыйны фільм. Заключная серыя.
- 23.25 Навіны спорту.
- 23.30 Гандбол. Ліга чэмпіёнаў.
- 01.05 «Іван Падушкін. Джэнтльмен вышку». Шматсерыйны фільм.
- 01.55 Начальная навіны.

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».

- 06.10 «Мінічына».
- 06.20 «Раніца. Студыя добра гастро».
- 07.40 «СТБ-спорт».
- 08.30 «Апошні сакрэт Майстра». Серыял.
- 09.30 «Аўтапанарама».
- 10.00 «Пляц гісторый».
- 10.40 «Трымай мяне мачней!». Тэленавэла.
- 11.30 «Далёкія сваякі».
- 11.40 «Званая вячэра».
- 12.35 «Агонь кахання». Серыял.
- 13.50 «Дурні, дарогі, гроши». Серыял.
- 14.40 «Халасцікі». Серыял.
- 15.30, 22.55 «Мёртвы, жывы, небяспечны». Серыял.
- 16.50 «Новыя падарожкі дылетанта».
- 17.20 «Мінічына».
- 17.30 «Званая вячэра».
- 18.30 «Агонь кахання». Серыял.
- 20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
- 20.10 «СТБ-спорт».
- 20.15 «Добры вечар, малаяня».
- 20.25 «Апошні сакрэт Майстра». Серыял.
- 21.30 «Мінск і мінчане».
- 22.05 «Дабро пажаліцца».
- 23.55 «Пантэра». Серыял.

06.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 23.10 Нашы навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».

09.05 «Жыць здорава!».

10.10 «Мая жонка мяне прычараўала».

Шматсерыйны фільм.

11.05 Навіны спорту.

11.10 «Смак».

11.50 «Тата на ўсе рукі». Камедычны серыял.

12.20 «Дэтэктывы».

13.05 Навіны спорту.

06.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 23.10 Нашы навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».

09.05 «Жыць здорава!».

10.10 «Мая жонка мяне прычараўала».

Шматсерыйны фільм.

11.05 Навіны спорту.

11.10 «Смак».

11.50 «Тата на ўсе рукі». Камедычны серыял.

12.20 «Дэтэктывы».

13.05 Навіны спорту.

06.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 23.10 Нашы навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».

09.05 «Жыць здорава!».

10.10 «Мая жонка мяне прычараўала».

Шматсерыйны фільм.

11.05 Навіны спорту.

11.10 «Смак».

11.50 «Тата на ўсе рукі». Камедычны серыял.

12.20 «Дэтэктывы».

13.05 Навіны спорту.

06.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 23.10 Нашы навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».

09.05 «Жыць здорава!».

10.10 «Мая жонка мяне прычараўала».

Шматсерыйны фільм.

11.05 Навіны спорту.

11.10 «Смак».

11.50 «Тата на ўсе рукі». Камедычны серыял.

12.20 «Дэтэктывы».

13.05 Навіны спорту.

06.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 23.10 Нашы навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».

09.05 «Жыць здорава!».

10.10 «Мая жонка мяне прычараўала».

Шматсерыйны фільм.

11.05 Навіны спорту.

11.10 «Смак».

11.50 «Тата на ўсе рукі». Камедычны серыял.

12.20 «Дэтэктывы».

13.05 Навіны спорту.

06.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 23.10 Нашы навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».

09.05 «Жыць здорава!».

10.10 «Мая жонка мяне прычараўала».

Шматсерыйны фільм.

11.05 Навіны спорту.

11.10 «Смак».

11.50 «Тата на ўсе рукі». Камедычны серыял.

12.20 «Дэтэктывы».

13.05 Навіны спорту.

06.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 23.10 Нашы навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».

09.05 «Жыць здорава!».

10.10 «Мая жонка мяне прычараўала».

Шматсерыйны фільм.

11.05 Навіны спорту.

11.10 «Смак».

11.50 «Тата на ўсе рукі». Камедычны серыял.

12.20 «Дэтэктывы».

13.05 Навіны спорту.

06.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 23.10 Нашы навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».

09.05 «Жыць здорава!».

10.10 «Мая жонка мяне прычараўала».

Шматсерыйны фільм.

11.05 Навіны спорту.

11.10 «Смак».

11.50 «Тата на ўсе рукі». Камедычны серыял.

12.20 «Дэтэктывы».

13.05 Навіны спорту.

06.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 23.10 Нашы навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».

09.05 «Жыць здорава!».

10.10 «Мая жонка мяне прычараўала».

Шматсерыйны фільм.

11.05 Навіны спорту.

11.10 «Смак».

11.50 «Тата на ўсе рукі». Камедычны серыял.

12.20 «Дэтэктывы».

13.05 Навіны спорту.

06.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 23.10 Нашы навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».

09.05 «Жыць здорава!».

10.10 «Мая жонка мяне прычараўала».

Шматсерыйны фільм.

11.05 Навіны спорту.

11.10 «Смак».

11.50 «Тата на ўсе рукі». Камедычны серыял.

12.20 «Дэтэктывы».

13.05 Навіны спорту.

06.00, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30, 23.10 Нашы н

11 ЛЮТАГА, ПЯТНІЦА

06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.35 Навіны.

06.05 Дзень спорту.

06.10, 07.10, 08.15 «Добрый раніцы, Беларусь!».

07.05, 08.10 Зона X.

07.30, 11.50 Дзялівое жыццё.

08.35 Сфера інтэрсаў.

09.10 Камедыяна меладрама «Маргоша».

10.05 Серыял «Маршрут літасці» (Расія).

10.50 Крымінальная меладрама «Зацьменне» (Расія-Украіна).

11.40 Дзённік конкурсу «Трыумф. Героям спорту».

12.10 Меладрама «Калі на поўдзень палаціца жураўлі» (Украіна). 2-я серыя.

14.05 «Школа доктара Камароўскага». Ток-шоў (Украіна).

14.30 Кулінарнае шоў «Кухар дома» (ЗША).

15.15, 19.15 Навіны рэгіёна.

15.35 Патрабуеща.

15.50 Дэтктыўны серыял «Жураў» (Расія).

16.50 Жаночае ток-шоў «Жыццё як жыццё».

17.55 Крымінальная меладрама «Зацьменне» (Расія-Украіна).

19.25 «КЕНО».

19.30 «Зона X». Вынікі тыдня.

19.55 Камедыяна меладрама «Маргоша».

21.00 Панарама.

21.45 Камедыя «Новы хлопец маёй мамы» (Германія-ЗША).

23.45 Дак. цыкл «Неразгаданая гісторыя».

00.40 Дак. цыкл «Зброя будучыні» (ЗША).

01.30 Дзень спорту.

13.45 «Модны прысуд».

14.50 «Зразумець. Пррабачыць».

15.25 «Хану ведаць».

16.10 Навіны спорту.

16.15 «Заручальны пярсцёнак». Шматсерыйны фільм.

17.05 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.

18.15 Навіны спорту.

18.20 «Чакай мяне». Беларусь.

18.55 «Поле чудаў».

20.00 Час.

21.00 Навіны спорту.

21.05 «Здабытак Рэспублікі».

23.05 Прэм'ера. Фільм «Дом сонца».

00.55 «Наша Беларапаша».

01.30 Начныя навіны.

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».

06.10 «Міншчына».

06.20 «Раніца. Студыя добра гастро».

07.40 «СТБ-спорт».

07.45 «Раніца. Студыя добра гастро».

08.30 «Апошні сакрэт Майстра». Серыял.

09.30 «Аўтапанарама».

10.00 «Пляц гісторый».

10.40 «Трымай мяне мацней!». Тэленавэла.

11.30 «Далёкія свяякі».

11.40 «Званая вячэр».

12.35 «Агонь канхана». Серыял.

13.50 «Дурні, дарогі, гроши». Гумарыстычны серыял.

14.40 «Халасцякі». Серыял.

15.30 «Мёртвы, жывы, небяспечны». Серыял.

16.50 «Ля параднага пад'езду».

17.20 «Міншчына».

17.30 «Званая вячэр».

18.30 Ток-шоў «Лё».

20.00 «Сталічныя паддрабязнасці».

20.10 «СТБ-спорт».

20.15 «Добры вечар, маляня».

20.35 Фільм «Мярзотнік». Францыя-Італія - Румынія, 1971г.

22.55 «Гарачы лёд».

23.25 «Відзмо-невідзьмо». Агляд міжнароднага шоў-бізнесу.

00.10 Фільм «Нар'ега - любімчык бога». ЗША, 2000г.

02.05 «Сакрэтныя матэрыялы». Серыял.

07.00 Ладная раніца.

08.00 Тэлебарометр.

08.05 Камедыйны серыял «Інтэрны».

08.35, 16.05 Дэтктыўны серыял «Чыста англійскія забойствы» (Вялікабрытанія).

09.30 Серыял «Ты маё жыццё».

10.35 «Мой Захад». Камедыйны вестэрн.

12.10 Жывы гук.

12.55 Кінаспробы.

13.15 Прыйдніцкая меладрама «Зямля свяята» (Францыя-Бельгія). Закл. серыя.

14.10 «Фатограф Ульян»». Дак. фільм.

14.35 Мультсерыял «Сяймейка піратат».

15.00 Пазакласная гадзіна.

15.15 Дэтктыўны серыял «Налётчыкі».

17.05 Уёс аб бяспецы.

17.35 Серыял «Ты маё жыццё».

18.40 Біятлон. Кубак свету. Спрынт. Жанчыны. Прамая трансляцыя.

20.00 «Проста Хлеб». Дак. фільм.

20.30 «Калыханка».

20.45 Тэлебарометр.

20.50 «Рэпарцёр «Беларускі часіны».

21.40 «Бітва экстрасенсаў».

22.40 «Пра маастацтва».

23.05 Дыялогі аб рыбалцы.

23.35 Дэтктыўны серыял «Налётчыкі».

06.05, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сёння.

06.10 Інфармацыйны канал «HTB раніца».

08.35 Серыял «Таксістка».

09.35 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».

10.20 «У зоне асаблівай рызыкі».

10.50 «Жывуць жа людзі».

11.20 «Справа цёмная». Дэтктыў.

12.05 «Да суду».

13.35 «Суд прысяжных: галоўная справа».

15.05 «Прафесія-рэпарцёр».

15.30 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».

16.30 Серыял «Буліцы пабітых ліхтароў».

18.35 «Агляд. Надзвычайнае здарэнне».

19.35 «Следства вялі...».

20.30 «Надзвычайнае здарэнне. Расследование».

20.55 Прэм'ера. «Ген усеўладдзя». Навуковы дэтктыў.

22.20 «Нтшнікі». Арэна вострых дыскусій.

23.30 Прэм'ера. Крымінальны трэйлер «Вораг дзяржавы №1».

22.30, 23.00 Самая моцная людзі планеты. Турнір «Giants Live» (Вялікабрытанія).

00.30 Скачкі з трампліна. Кубак свету ў Нарвегіі (Вікерсунд). Кваліфікацыя. HS 207.

01.00 Экстремальны спорт. Freeride Spirit.

07.00 Аб'ектыў.

07.20, 19.35 Гарачы каментар.

07.30, 12.05 Праект «Будучыня».

07.55, 12.30 Рэпартэр.

08.20, 12.55 Без рэтушы: «Быць беларусам, быць аптымістам», рэпартаж, Польшча.

08.45 Форум (ток-шоу): «Адзін за аднаго».

09.30 Хто ёць кім?: Станіслаў Шушкевіч: ч. 2.

09.45 «Школа на санцапеку», серыял.

10.10 Басанож на свеце: «Мужчынскі свет».

10.35, 15.10 Блізкая гісторыя. Іншы погляд: «З выцягнутымі рукамі», дак. фільм, 2006 г., Польшча: ч. 2.

11.30, 16.10 Макрафон: «Бардаўская во́сьні-2007»: выступ Змітра Вайцишкевіча з «W-Z аркестрам»: ч. 1.

12.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў дня).

13.15 Форум (ток-шоу): «Адзін за аднаго».

14.00 Хто ёць кім?: Станіслав Шушкевіч: ч. 2.

14.20 «Школа на санцапеку», серыял.

14.45 «Мужчынскі свет».

13 ЛЮТАГА, НЯДЗЕЛЯ

07.20 Дзень спорту.

07.35 Мультфільмы.

08.45 «Зброя». Цыкл дакументальны фільму (Беларусь).

09.00, 12.00, 15.00, 19.00 Навіны.

09.10 «Арсенал».

09.40 Альманах вандраванняў.

10.10 У свеце матораў.

10.45 «Культурныя людзі».

11.20 «Школа доктара Камароўскага». Ток-шоу (Украіна).

12.10 Дэтэктывы серыяя «Прыгоды Шэрлака Холмса і доктара Ватсана» (СССР).

13.45 Відэафільм АТН «Уладзімір Мулявін. Песня аб долі».

14.35 Зямяльнае пытаннне.

15.15 Навіны рэгіёна.

15.35 Відэафільм АТН «Белавежская паляванне».

16.05 Меладрама «Каханне на сене» (Расія). 1-я і 2-я серыі.

18.05 Суперрото.

19.20 Дакументальная-біографічны цыкл «Мая праўда» (Украіна).

20.30 «Спартарат 5 з 36». Забаўляльнае шоў.

20.50 «КЕНО».

21.00 У цэнтры ўвагі.

21.55 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. Відэачасопіс.

22.25 Прэм'ера. Рамантычная камедыя «Я ненавіджу Дзень Святога Валянціна» (ЗША).

07.00 «Нядзельная раніца».

08.00, 09.00 Навіны.

09.05 Нядзельная пропаведзь.

09.20 Серыяя «Мая выдатная няня».

09.55 «Шапалутнія нататкі».

10.15 Пакуль усе дома.

11.15 «Фазэнда».

12.00 «Ранішняя пошта».

12.35 Тэлечасопіс «Звяз».

13.05 «Бацькі нехация».

14.00 «KB3. 50 віртуальных гульняў».

15.00 «Брэйн рынг».

16.00 Нашы навіны.

16.15 Навіны спорту.

16.20 «Давай ажніміся!»

17.30 Прэм'ера АНТ. «Эстрадны кактэйль».

18.45 Прэм'ера АНТ. «Зачысьтка».

20.00 Контуры.

21.05 Ток-шоу «Кухня».

21.40 «Якія нашы гады! 1962».

23.10 Прэм'ера. Камедыя «В цэнтру я. У

пошуках зачараваных скарбай».

01.10 Фільм «Дэкамерон».

06.00 Фільм «Прыгоды маленькага таты». СССР, 1979 г.

07.05 Фільм «Пастка». ЗША - Германія - Вялікабрытанія, 1999 г.

09.00 СТБ прадстаўляе: «Гаворыцы і паказвае Мінск».

09.30 «Аўтапанарама».

10.00 «Відавочнік прадстаўляе: самае смешнае».

10.50 «Вялікі сняданак».

11.35 «Салдаты. Залатыя серыі».

13.20 «Добры дзень, доктар!».

13.55 Фільм «Не самы ўдалы дзень». СССР, 1966 г.

15.35 Ток-шоў «Лёс».

16.30 «24 гадзіны».

16.50 «Прауда».

17.30 Канцэрт М.Задорнова.

19.00 «Аўтапанарама».

19.30 «Тыдзень», Інфармацыйна-аналітычнае праграма.

20.40 Фільм «Асабліва цяжкія злачынствы». ЗША, 2002 г.

22.45 «Професійны бокс».

23.45 Фільм «Два дні ў Парыжы». Германія - Францыя, 2007 г.

01.30 «Сакрэтныя матэрыялы». Серыяя.

07.20 Дабравест.

07.20 Дабравест.

07.50 Mір вашай хаце.

08.00 «Таямніца Мунакра» (Францыя-Вялікабрытанія-Венгрыя).

09.50 Медычныя таямніцы.

10.35 Школа рамонту.

11.40 Тэлебарометр.

11.45 Нашы тэсты.

12.20 Кінаспробы.

12.45 «Правы чалавека».

13.00 Гаспадар.

13.30 Бухта капітанаў.

14.10 «Аўтастаянка». Камедыя (ЗША).

16.00 Дакументальны цыкл «Неверагодны гісторыкі хахання» (Украіна).

16.55 Біятлон. Кубак свету. Гонка з масавымі стартамі. Мужчыны. Прамая трансляцыя.

17.55 Футбол. Чэмпіянат Англіі. Прэм'ер-ліга. Болтан - Эвертан. Прамая трансляцыя.

19.55 Смешная часіна.

20.30 «Навіны надвор'я».

20.55 Біятлон. Кубак свету. Гонка з масавымі стартамі. Жанчыны.

21.55 Меладрама «Маналетэ» (Вялікабрытанія-Іспанія).

23.45 Культасвет.

00.10 Канцэрт «George Michael. Life in London» (ЗША).

08.00 Сёння.

08.20 «Іх норавы».

09.20 «Ямо дома!».

10.00 Сёння.

10.20 «Першая перадача». Аўтамабільная праграма.

10.55 «Справа цёмная». Гістарычны дэтэктыў.

11.50 «Дачны адказ».

13.00 Сёння.

13.20 «Таямніча Расія».

14.10 Фільм «Бамжыха».

16.00 Сёння.

16.20 «Развод па-рускую».

17.25 «І зноў добры дзень!».

18.25 «Надзвычайнэ здарэнне». Агляд за тыдзень.

19.00 «Сёння. Выніковая праграма».

20.00 «Чыстасардичнае прызнанне».

20.55 «Цэнтральнае тэлебачанне».

22.05 Прэм'ера. Фільм «Гаспадар».

23.55 «Асабліва небяспечны!».

00.35 «Нерэальная палітыка».

20.00 Горныя лыжы. Чэмпіянат свету ў Германіі (Гарміш-Партэнкірхен).

20.15 Тэніс. Турнір WTA у Францыі (Парыж). Фінал.

21.30 Канькабежны спорт. Чэмпіянат свету ў Канадзе (Калгары). Дзень 2-і.

БЕЛСАТ
BELSAT

07.00 Аб'ектыў.

07.10 Еўропа сёння.

07.40 «Арол: крымінальная сага», серыял.

08.35 «Зорны пірат», серыял: 1 серыя.

09.00 Калыханка для самых маленьких.

09.30 Форум (ток-шоу): «Адзін за аднаго».

10.15 Навігатар.

10.30 «Верная», дак. фільм, 2008 г., Расія.

11.00 Вагон.

11.05 Мойнік (лінгвістычнае праграма).

11.10 Незвычайнэ жыццё звычайных людзей: «Абарыгены», дак. фільм, 2009 г., Расія.

11.40 «Ваенны фатограф», дак. фільм, 2001 г., Швейцарыя.

12.35 Еўропа сёння.

13.05 «Зорны пірат», серыял: 1 серыя.

13.30 Калыханка для самых маленьких.

13.55 Макрафон: «Бардаўская восень-2007»: выступ Лявона Вольскага: ч. 2.

14.25 «Адна рука не пляскае», маст. фільм, 2003 г., Чэхія.

16.05 «Ранча», серыял: 32 серыя.

17.00 Прэс-экспрес (агляд медыяў).

17.15 «Час гонару», серыял: 16 серыя.

18.05 Рэмарка (культурніцкая праграма).

18.25 Дакументальная гадзіна: «89 міліметраў», дак. фільм, 2004 г., Германія-Беларусь.

19.45 Мойнік (лінгвістычнае праграма).

19.45 Калыханка для самых маленьких.

19.55 Гісторыя пад знакам Пагоні (спазнаваўчая праграма): «Басіль Цялінскі».

20.05 ПраСве.

20.30 Басанож па свеце: «Розум».

21.00 Тыдзень у «Аб'ектыве».

21.30 Эксперт.

21.55 Фільматэка майстроў: «На злом галаў»; маст. фільм, 2004 г., Германія-Турцыя.

23.55 «Калыханка» ад Сашы і Сірожы (сатырычнае праграма): «Сабакі-мутанты».

00.05 Тыдзень у «Аб'ектыве».

БЕЛПОЧТА

ЭЛЕКТРОННЫЙ ДЕНЕЖНЫЙ ПЕРЕВОД

ф. ПС 112

ВЫРУЧКА НАОЛЮЖЕННЫЙ ПЛАТЕЖ № _____ (вход, по карте отправки)

(сумма цифрами) _____ (сумма прописью) _____

ПОЛУЧАТЕЛЬ Г-та «Новы час», р/с 3012741108019 отд. №539 ОАО «Белинвестбанк», код 153100739, УНН 190790926

КУДА 220004, г. Минск, ул. Коллекторная, 11

▶

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

ХТО АДБУ ГАЛАВУ СТАЛІНУ?

Алег НОВІКАЎ

**Разбурэнне помніка
Сталіну ў Запарожжы стала
падставай для буйной
зачысткі ўкраінскага
нацыяналістычнага поля.**

У навагоднюю ноч у Запарожжы прагучай выбух. Каля офісу Кампартыі ўзляцела ў паветра дзіўная манументальная кампазіцыя — бюст без галавы (галаву помніку адబілі за некалькі дзён да гэтага).

Усяго бюст Сталіна прастаяў у горадзе 7 месецяў. І ўесь гэты час помнік быў аб'ектам грамадскай палемікі. Правыя і аранжавыя неаднаразова патрабавалі знесці манумент, які камуністы ўстановілі без санкцыі мэрыі. Бацькі гораду прызнавалі, што бюст устаноўлены без іхняга дазволу і юрыдычна Сталіна трэба дэмантаваць, аднак да канкрэтнікі ў іх рукі не даходзілі. Акрамя таго, камуністы цяпер — урадавая партыя, і сварыца з імі нікто асабліва не хацеў. У выніку тое, што не зрабілі ўлады, зрабілі раздышкалы, разбурыйшыя бюст у навагоднюю ноч.

Адзінай ахвярай тэракту аказалася шкло ў воках партыйнага офісу. Аднак міліцыя паставілася да гэтага вельмі сур'ёзна. Была распачата крымінальная справа па артыкулу «тэрарыстычны акт». Наступнымі днямі па гораду працаціліся масавыя арышты. За кратамі аказаўліся ўсе большімеш заўважныя мясцовыя нацыяналісты, і ў тым ліку ўсе лідары арганізацыі «Трызуб імя Сцяпана Бандэры».

Назва гэтай структуры мала што казала большасці ўкраінцаў. «Трызуб» быў заснованы ў сярэдзіне 1990-х гадоў як ваенна-спартыўнае крыло Кангрэсу ўкраінскіх нацыяналістаў. Кангрэсам кіравала легендарная ўкраінская нацыяналістка Яраслава Стэцько, якая вярнулася ў краіну з эміграцыі. Дзеянасць «Трызуба» заключалася ў абароне мітынгаў і атаках на акцыі камуністаў. З часам Стэцько, партыя якой захапіла адміністрацыі шэрагу гарадоў Заходній Украіны, і «Трызуб» разышліся ў поглядах.

У 1999-м «Трызуб» адправіўся ў вольнае плаванне.

Наступны этап гісторыі арганізацыі вельмі не звычайны. Акрамя традыцыйных правакацый супраць «чырвоных», сябры «Трызуба» завяршлі дзіўны флірт з Кучмам. Спачатку яны падтрымалі ягоную кандыдатуру на выбарах. Пасля, у час акцыі «Украіна без Кучмы», зайлаліся тым, што лавілі і збівалі вядучых праціўнікаў тагачаснага презідэнта. У 2004 годзе «Трызуб» стаў складовай часткай «Руху за нацypo» (дзіўны праект нацыяналістаў, прыхільнікаў абрания на пасаду презідэнта Януковіча).

Нягледзячы на такія манеўры, пасля аранжавай рэвалюцыі «Трызуб» стаў у абарону новай дэмакратычнай улады. Хаця некоторыя языкі кажуць, што гэта была чарговая правакацыя. У 2006 годзе падчас аранжавай кампаніі за адстаўку ўраду Януковіча «Трызуб» заклікаў на тоўст не аблікоўвацца стаяннем на Майдане, а ісці на «апошні і рагучы» штурм будынку Кабміну.

Пасля апісаных падзеяў «Трызуб» амаль знік з палітычнай сцэны, каб гучна заяўіць пра сябе выбухам у Запарожжы на Новы год. Вяртанне ў вялікую палітыку адбылося вельмі эфектна.

У прынцыпе, з прыходам Януковіча рэпрасіі супраць радыкалаў-нацыяналістаў набылі сталую форму. Практычна раз на тыдзень кагосьці трасуць або заводзяць справу. Аднак такога, каб арыштаваць усіх лідараў арганізацыі па спісу, яшчэ не было. У дадатак, як сцвярджаю-

ць праваабарончыя арганізацыі, сябры «Трызуба» ў турме катавалі. Прыйчым не проста збівалі, а ўжывалі больш вытанчаныя метады.

Усё гэта дало глебу для дыскусіі наконт таго, што ж сапраўды адбываецца ў краіне. Версю пра тое, што «Трызуб» насамрэч збіраўся стаць украінскім «Чырвонымі брыгадамі», большасць аналітыкаў адкідаюць. Як іранічна напісала адна з запарожскіх газет, каментуючы заяву МУС пра знойдзены ў Трызубаўцаў склад зброя, «лепши бы ў іх знайшлі самагонны апарат — гэтыя яшчэ можна паверыць».

Некаторыя кажуць, што мае месца прашучуванне нацыяналістычнага флангу. Зрабіўшы ператрус у Трызубаўцаў, спецслужбы атрымалі шмат інфармацыі пра так званыя «вышынкі» — трэніровачныя лагеры нацыяналістаў. Гэтай інфармацыі цалкам хапае, каб завесіці справу па артыкулу «Сяброўства ў арганізаванай злачыннай групоўцы» і шантажаваць нізвавыя актыўныя арганізацыі, прымусіць кагосьці «стукаць». Таксама міліцыя можа «наехаць» на быльых сябры «Трызуба», якія перахварэлі на радыкалізм і цяпер займаюць уплывовыя пасады. Сярод іх, напрыклад, Сяргей Квіт, рэктар Кіева-Магілянскай акадэміі (інтэлектуальны бастыён праціўнікаў рэжыму Януковіча). Якраз зараз Квіт пасварыўся з Мінадукацыяй, якое пагражае за браць ў акадэміі ліцензію.

Аднак большасць палітолагаў бачыць ва ўсім гэтым фрагменты

буинейшай палітычнай гульні. «Трызуб» — адна з нешматлікіх нацыяналістычных арганізацыяў, якая мае маральнае права крытыкаць Алега Цягнібока, лідара вядучай правай арганізацыі «Свабода», які, па чутках, фінансуеца Януковічам для расколу аранжавага лагеру. Здаецца, аранжавыя вырашылі біць ворага ягонай зброяй. У час мясцовых выбараў мінулага года «Трызуб» пасля доўгага перапынку нечакана выпусціў газету «Бандэрэвець». Яна была цалкам прысвечаная Цягнібоку, які выстаўляўся ў самым негатыўным ракурсе. Вядома, што сродкі на тыраж «Трызуба» атрымаў ад БЮТ. Ёсьць інфармацыя, нібыта Цімашэнка разглядала «Трызуб» у якасці выкананіца сілавых акций супраць «Свабоды».

Між тым, у Партыі рэгіёнаў вялікія планы наконт «Свабоды». Усе кажуць пра план «Цягнібок — новы Сіманенка», які быццам распрацаваны палітэхнолагамі бела-сініх. Сэнс схемы ў тым, каб у фінальную пульку будучых презідэнцкіх выбараў вывесці Януковіча і Цягнібока. Вынік гэтай дзеялі відавочны. Менавіта

па падобнай схеме выйграў выбары 1999 года Леанід Кучма, які праўдамі і няпраўдамі раскруціў камуніста Сіманенку да ўзроўню свайго галоўнага канкурэнта. Электарат, пастаўлены перад выбарам — або Кучма, або камуніст — абраў меншае зло.

Запусціўшы кампанію супраць «Трызуба», улада вырашае для сябе два пытанні: ліквідуе камуніста Цягнібока і радыкалізуе памяркоўных нацыяналістаў і нацдэмакаў, пераводзячы іх у маргінальнае поле.

Ёсьць яшчэ адзін важны момант у гэтай загадкавай гісторыі. Апошнім часам Украіну накрыла хвала тэрарызму. На працягу некалькіх месяцаў выбухі адбыліся ў трох гарадах. У Макеевцы справа дайшла нават да масавай панікі сярод насельніцтва. Крайнім ў выніку аказаліся МУС і яго цяперашні кіраунік Анатоль Магілёў, які праславіўся разгонамі акций кімскіх татар і апазіцыі. Зруйнаванне бюсту Сталіна аказалася вельмі дарэчы. Хуткі арышты падзраваных у арганізацыі тэракту хоць неяк ратуюць рэнамэ ведамства ў вачах грамадства.

▼ ЯНЫ ПРА НАС: ЗАМЕЖНАЯ ПРЕСА ПРА БЕЛАРУСЬ

У нас шмат кажуць пра каштоўнасці. Але ўесь час грэбуюць імі. І не толькі на дзяржаўным узроўні, але і на асабістым. Многім, напрыклад, добра вядома пра дайнія сяброўскія адносіны кірауніка ўкраінскага зневенапалітычнага ведамства Констанціна Грышчанкі і экс-намесніка міністра замежных спраў Беларусі Андрэя Саннікава (пра гэта пісалі айчынныя СМИ). Мы не ведаем, як ставіўся Констанцін Іванавіч да палітычнай дзейнасці сябра і яго выбарчай кампаніі ў презідэнты РБ. Але, напэўна, гэта не галоўнае ў сяброўстве. Галоўнае — упэўненасць, што ў цяжкую хвіліну сябар заўсёды прыйдзе на дапамогу.

«Дзеркало Тижня» (Украіна)

Для презідэнта Беларусі Аляксандра Лукашэнкі тыя санкцыі, якія прыняў Еўрапейскі Саюз, былі чаканымі. Лукашэнка сам давёў

справу да ўвядзення такіх санкцый, заняўшы вядомую ўсім пазіцыю пасля выбараў презідэнта краіны, калі разагнаў дэмантрацыю апазіцыі, збіў апазіцыйнераў. Еўрапейскі Саюз павінен быў адреагаваць. Тактыку морквы, якую ўжывалі дагэтуль, працягваць стала немагчыма. З боку Лукашэнкі, магчыма, будуць розныя крокі: дэмантратыўныя, касметычныя змены і вельмі павярхойныя ліберальныя жэсты.

«demosEUROPA» (Польшча)

Зараз Еўрапейскі Саюз тым больш павінен узгадніць з Расіяй сумесную палітыку ў адносінах да Беларусі. Менавіта падтрымка Масквы напачатку снежня 2010 года дазволіла Лукашэнку задушыць беларускую апазіцыю на презідэнцкіх выбараў. У выніку Лукашэнка апынуўся цалкам ва ўладзе Масквы. То, што Крэмль, а асабліва расійскі презідэнт Мяд-

зведзеў, ужо даўно незадаволены Лукашэнкам, зразумела з мінулага лета, калі ў расійскіх СМИ пачалася кампанія супраць беларускага презідэнта. Разлік Масквы зразумець лёгка: Крэмль аддае перавагу ненавіністаму, але затое залежнаму Лукашэнку, які не можа павярнуцца ў бок Еўропы. Калі Еўрасаюз жадае штосьці змяніць у Мінску, то павінен вынесці беларускую тэму на павестку дня перамоў з Расіяй і перакананы Маскву ў тым, што постачь Лукашэнкі не адпавядае інтарэсам расійска-еўрапейскага партнёрства.

«Deutsche Welle» (Германія)

Пытанне кошту БелАЭС звязанае з немалым пытаннем «адкатаў». Эканамічных чыннікаў для Расіі падтрымліваць беларускую АЭС, якая стане прымым канкурэнтам Балтыскай АЭС, што будзеца ў Калінінградскай

вобласці, няма. Застаецца меркаваць, што будаўніцтва ладзіцца не з мэтай атрымліваць прыбылак, прадаючы электраэнергію ў рэгіёне, які і так ёй забяспечаны, а для чагосьці іншага. Напрыклад, для «перанакіравання фінансавых плюніяў» падчас будаўніцтва.

«Bellona» (Расія)

Відавочна санкцыі — гэта тое, што беларуское кірауніцтва ўжо праходзіла і, як заяўляюць, на мінулым тыдні сам Лукашэнка, да гэтага прызываўся. Да таго ж нельга сказаць, што візіты ў Еўропу беларускіх чыноўнікаў такія ўжо частыя. Хутчэй, у пакаранні візамі пераважае маральны аспект. У той жа час для ўлады, якая здолная ў дзень выбараў збіць і пасадзіць у турму больш за 700 чалавек, маральны аспект мае мінімальнае значэнне.

«Независимая газета» (Расія)

▼ МІЖНАРОДНЫЯ НАВІНЫ

ТУНІС. ДАЛОУ ПРЭЗІДЭНЦКУЮ РЭСПУБЛІКУ

Tуніс вырашае, як жыць далей пасля падзення дыктатуры. Важнай часткай грамадской дыскусіі сталі дэбаты вакол будучай мадэлі дзяржаўнага ладу. Большасць тунісцаў выступае за змены ў канстытуцыі і пераход да парламенцкай мадэлі кіравання. Прычына не толькі ў tym, што презідэнцкая рэспубліка дыскредытавала сябе за часы Бен Алі. Шмат хто баіцца, што на выбарах презідэнта пераможа функцыянер старога рэжыму. Ідею змены канстытуцыі падтрымлівае апазіцыя, якая пакуль слаба арганізаваная. У любым выпадку, дыскусія цікавая, паколькі ў арабскім свеце, акрамя Лівана і Ірака, усе дзяржавы маюць презідэнцкую форму кіравання. Презідэнт — гэта амаль манарх. Ён кантралюе паліцію і армію, можа распускаць парламент і здымачаў кіраўніка ўраду. На думку шмат каго, альтэрнатывай можа быць іракская канстытуцыя. Амерыканскія юрысты, якія яе напісалі, большую частку ўлады перадалі парламенту. Іракскі презідэнт папросту прадстаўляе дзяржаву. Парадокс сітуацыі ў tym, што правядзення выбараў презідэнта, прычым як мага хутчэй, патрабуе Еўропа — галоўны партнёр Тунісу. На думку экспертаў, у Бруслі дасюль баяцца, што вакуум улады прывядзе да дэстабілізацыі kraю і росту ўплыву ісламістаў.

Па матэрыялах «Jungle World» (Германія)

РАСІЯ. АНЕКДОТЫ ПРА ЛУКАШЕНКУ — ЗБРОЯ КПРФ

KПРФ прыдумала новы сродак піяру. На партыйных сайтах мясцовых арганізацый створаны спецыяльны аддзел палітычных анекдотаў. Героямі анекдотаў становяцца презідэнт, міністры або сябры «Адзінай Расіі». Пры гэтым зюганавцы не вельмі заклапочаны тым, якія анекдоты з'яўляюцца на сайтах. Інакш на тыя анекдоты не звязнуша ёсьць.

На думку чэкісту, некаторыя анекдоты ўтрымліваюць прымы заклікі да дзяржаўнага перавароту. Каб разрушіць сітуацыю, Зюганав давялялся асабістай ісці да Пуціна з падборкай крамольных анекдотаў. Па словах лідара КПРФ, анекдоты Пуціну спадабаліся. Ён ацаніў наступны: «Мадэрнізацыя — гэта практична новая расійская рэлігія. Яна, як Бог, — нікто не бачыў, але ўсё кажуць, што ёсць». Пуцін у выніку запатрабаваў, каб пераслед камуністу за анекдоты прыпынілі. Як адзначае «Независимая газета» вялікі блок анекдотаў на сайтах КПРФ прысвячаны асобе Аляксандра Лукашэнкі, які выглядае вельмі прэзентабельна на фоне расійскага калегі і яго прэм'ера. Ці дапамогуць камуністам анекдоты пра Рыгоравіча, мы даведаемся вельмі хутка. 13 сакавіка ў Расіі — адзіны дзень галасавання, калі будуть абірацца мясцовые саветы шэрагу рэгіёнаў.

Па матэрыялах «Независимой газеты» (Расія)

БАЛІВІЯ. ЛІСЦЕ КОКІ ЎСЁ ЯШЧЭ ПАД ЗАБАРОНАЙ

Iдэя балівійскага презідэнта Эва Маралеса легалізаваць ліске кокі, з якога вырабляюць каекін, правілася. Як ужо пісаў «Новы Час», не так даўно афіцыйны Ла-Пас пачаў сусветную кампанію за перагляд рэзалюцыі ААН ад 1976 года, якая патрабуе ад сяброў арганізацыі знішчэння плантацый кокі. Гэтае раашэнне было прынятае ў рамках барацьбы з наркамафіяй. Аднак, на думку Маралеса, ліске кокі не мае нічога агульнага з наркотыкамі. Гэта частка індзейскай культуры і эфектуўны лек. Каб легалізаваць коку, Балівія паслала ў розныя краіны сваіх дыпламатаў. Часам яны дабіваліся свайго: Перу, Аргенціна і Эквадор падтрымалі працанову Балівіі ў ААН. Аднак у ініцыятывы Маралеса знайшліся моцныя праціўнікі: ЗША, Вялікабрытанія і Швецыя. Яны разам у ААН завярнулі праект. Балівія адрэагавала на навіну арыгінальна. У краіне заснаваны Дзень барацьбы за легалізацыю кокі — Acullico. Адзначаець новы дзень будуць маніфестацыямі калі амбасадаў краін, якія выступілі супраць легалізацыі кокі. Натуральна, пры гэтым маніфестантам рэкамендавана жаваць ліске кокі.

Па матэрыялах «America 21» (Мексіка)

► ЦІКАВА

ЯН ПАВЕЛ II СТАНЕ СВЯТЫМ

Алег НОВІКАЎ

Папа Бенедыкт XVI вызначыў дату беатыфікацыі свайго папярэдніка Яна Паўла II. Каб прызнаць яго святым, спатрэбілася спецыяльнае даследаванне наконт таго, ці зрабіў Караль Вайтыла які-небудзь цуд.

Беатыфікацыя (працэс надання чалавеку сану святога) амаль закончаная. Папе засталося паставіць подпіс і вызначыць дату мерапрыемства. Магчыма, з-за таго, што былы пантыфік актыўна дапамагаў польскому прафсаюзу «Салідарнасць», урачысты акт адбудзеца 1 мая, у Міжнародны дзень салідарнасці ўсіх працоўных. Непасрэдна на бажэнства адбудзеца ў рымскай капелі Божай міласці.

Увогуле, ніводны Папа ў гісторыі не даваў згоды на беатыфікацыю свайго папярэдніка. Прынам стаў Бенедыкт XVI. 13 мая 2005 года наконт гэтага было прынятае спецыяльнае раашэнне. З іншага боку, і асаблівай крытыкі такое раашэнне не выклікала. Больш таго, яшчэ падчас пахавання Яна Паўла II натоўп скандалаваў: «Santo subito!» («Святы зараз!»). Аднак пры гэтым Бенедыкт XVI вырашыў не парушаць кананічны закон, які дазваляе пачынаць працэс прылічэння да святых толькі праз 5 гадоў пасля смерці кандыдата.

Пытаннямі ўсладулення ў каталіцкай царкве займаецца Кангрэгация па справах святых у Ватыкане, якая вывучае прадстаўленыя матэрыялы і накіроўвае іх на зацвярджэнне Папы. Інакш яе называюць «фабрыка святых».

Для кананізацыі неабходна чатыры задокументаваных цуды, якія адбыліся па малітве верні-

каў памерламу праведніку, для беатыфікацыі — два. Пры беатыфікацыі пакутнікаў факту цуду не патрабуеца.

Увогуле, апошнім часам Касцёл вельмі асцярожны ў справах прызнання цудаў. У мінулым было зарэгістравана шмат цудаў, якія зараз выклікаюць вялікі недавер. Так, у 1640 годзе быў зарэгістраваны наступны цуд: адзін малады іспанец, якому ампутавалі ногі, праз пару год нечакана зноў атрымаў ногу і змог хадзіць.

Што да Папы Яна Паўла II, то яму прыпісвалі таксама шмат цудаў. Напрыклад, адзін з канадскіх веласіпедыстаў, на шлеме якога была выява Папы, у выніку аварыі не атрымаў траўму мозга. Нейкая дзяўчына пабачыла профіль Папы падчас малітвы ў дзень другой гадавіны ягонай смерці і г.д.

Аднак выбор кангрэгациі чамусці выпаў на выпадак з французскай манашкай Марыяй-Сімон Норман. У 2001 годзе дактары паставілі ёй дыягназ — хвароба Паркінсона. Праз чатыры гады ў манашкі пачаўся крэзіс. Медыкі заключылі, што Марыю не выратаваць. Тады ўсе манашкі грамады, да якой належала Марыя, пачалі маліцца Яну Паўлу II, і здарыўся цуд — хворая хутка стала на ногі і нават пачала працаваць.

Працэдура высвятылення таго, ці здарыўся з Марыяй цуд, была няпростай. Адзін знейхірургаў, якіх запрасілі ў якасці сведак, сказаў, што не ўпэўнены наконт таго, што спадарыня Норман сапраўды хварэла на Паркінсона. Нейкі час ксяндзы нават думалі пашукаваць у біографіі Каляля Вайтылы які-небудзь іншы цуд.

Атэістычная прэса сцвярджае, што ў гэты момант у справу ўмяшаліся людзі з атачэння папярэдняга Папы. Быццам яны даказалі, што хоць нейкі ценъ, кінуты на

Папу, можа зашкодзіць іміджу Ватыкана.

Так ці інакш, пасля гэтага справа сапраўды пайшла як па маслу. Быў заменены сакратар кангрэгациі. Гэту пасаду заняў Марчэла Барталучы. І нарэшце Ян Павел устанавіў рэкорд па хуткасці працсусу прылічэння да святых (папярэдні належалі Маці Тэрэзе).

Цяпер застаецца толькі ўрачыста абвясціць былога Папу святым. Першапачатковы рытуал беатыфікацыі быў запланаваны на вясну мінулага года. Аднак пасля было вырашана пераглядзець каляндарны план. Чаму — ніхто не ведае. Атэісты, натуральна, сцвярджаюць, што прычынай быў скандал са святарамі-педофіламі. Увогуле, траба чакаць, што да дня беатыфікацыі яны выльюць на Вайтылу чарговую порцю кампрамату. Зараз на іх сайтах ахвотна спекулююць наконт таго, што будучы святы рэгулярна бічаваў сябе за грахі. Гэта прызналі некалькі блізкіх да яго людзей.

Так ці інакш, 1 мая 2011 года гісторыя чалавека Каляля Вайтылы закончыцца. Пачнеца гісторыя святога Яна Паўла.

Між тым, Рым гудзіць. Не паспеў Ватыкан агучыць дату, як Вечны горад пагрузіўся ў працэс падрыхтоўкі да свята. Чакаецца, што на беатыфікацыю прыбудуць 2 мільёна пілігрымаў. Кошты на гатэлі ў Рыме на красавік—май выраслі на 300–400 працэнтаў. Сувенірная вытворчасць працуе на поўную моц. Мясцовых рэсурсаў не хапае. Дадатковы наклад абразоў з выявай Вайтылы замовілі аж у Кітаі. Падрыхтоўка да свята ўжо выклікала спрэчкі сярод біскупаў. Напрыклад, адна з фракцый Касцёлу выступае за тое, каб абраzkі з выявай Папы вернікі маглі атрымліваць бясплатна. Але большасць святароў з гэтым пакуль не згодная.

▶ НЕЗАЛЕЖНАСЦЬ

СУДАНСКІ РЭФЕРЭНДУМ

Алег НОВІКАЎ

**Сепаратысты ўсяго свету
каментуюць вынікі
рэферэндуму ў Паўднёвым
Судане, які дае права яго
жыхарам на стварэнне сваёй
дзяржавы.**

На палітычнай мапе свету будуць змены. Картографам давядзеца дамаляваць новую дзяржаву. Яе канчатковая афіцыйная назоўка яшчэ дыскутуецца, але то, што яна вось-вось з'явіцца, не выклікае спрэчак. Па выніках рэферэндуму, які цягнуўся амаль месяц, жыхары Паўднёвага Судану атрымалі права на дзяржаўнае будаўніцтва. За такую перспектыву прагаласавала амаль 99 працэнтаў тых, хто ўзяў удзел у рэферэндуме.

Свет вітае вынікі плебісцыту, і на гэта ёсьць некалькі падстаў. Па-першае, закончыўся вайсковы канфлікт, які цягнуўся амаль 50 гадоў. Нагадаем, што ў аснове супрацьстаяння — этна-рэлігійны канфлікт паміж Паўночнай, дзе жывуць арабы-муслімане, і Пойдзенем, арэалам пражывання афрыканскіх племёнаў, якія спавядваюць мясоцвялую культыву або хрысціянства.

Па-другое, Хартум прадэмансправаў сапраўды нешта вельмі незвычайнае для афрыканскіх шыротаў: суданскі прэзідэнт не толькі даў паўднёвым жыхарам дазвол на аптытанне. Больш того, гарант асабістая наведаў Пойдзень у дзень пачатку рэферэндуму. Такі ўзвесень плуралізму не харектэрны нават для єўрапейцаў: каментуючы падзеі ў Судане, генсек ААН не хаваў, што хацеў бы, каб і іншыя палітыкі дэмансправаў такую талерантнасць.

Ці будуць палітычныя лідары больш талерантнымі пасля падзеі ў Судане, гэта пакуль пытанне. А вось сепаратыстам усяго свету прыклад Судану вельмі імпантус.

Практычна ўсе непрызнаныя дзяржавы або сепаратысцкія рухі на планете жыву пракампанавалі ход галасавання і ягоныя вынікі.

Так, Міністэрства замежных спраў непризнанай Абхазіі прысвіціла Судану спецыяльную заяву.

Яе аўтары «з задавальненнем адзначаюць з'яўленне новай прызнанай дзяржавы, створанай праз наўпроставае волевыяўленне грамадзян». «Сёння можна канстатаваць, што Рэспубліка Судан, якая атрымала незалежнасць у сярэдзіне XX стагоддзя, не адбылася як адзінай дзяржава. Чыннікі гэтага — ігнараванне волі значнай часткі насельніцтва краіны, няздолънасць цэнтральных уладаў да кампрамісу і жаданне сілай навязаць плюдзям іншую культуру, чужы лад жыхару і мыслення. Гісторыя Паўднёвага Судану, як і шматлікіх іншых канфліктных краін планеты, паказае, наколькі далёка ад дасканаласці сучасной светабудоўва», — гаворыцца ў заяве.

У такім жа духу вытрыманая заява Міністэрства замежных спраў непризнанай Прыдністроўскай

Малдоўскай Рэспублікі (ПМР). Ціраспаль заклікае Кішынёў звярнуць увагу на працэсы ў Афрыцы: «Новай уладзе, якая фармуеца ў Малдове, неабходна звярнуць увагу на сучасныя тэндэнцыі ў свеце, якія так ярка выяўляюцца сёння на прыкладзе Паўднёвага Судану. У новага кіраўніцтва Малдовы ёсьць шанец зрабіць гісторычны крок да канчатковага і справядлівага ўрэгулявання малдоўска-прыдністроўскіх адносін. Сусветны досвед пацвярджае, што такое рагашэнне канфлікту становіцца найбольш цывілізаваным спосабам урэгулявання адносін».

Такім чынам, непрызнаныя дзяржавы пабачылі ў суданскім рэферэндуме доказ таго, што іх амбіцыі на суверэнітэт цалкам законныя, а мэты — дасягальныя. Логіка простая: суданскіх паўстанцаў таксама доўгі час ніхто не прызначаў, аднак у выніку ўсё стала на свае месцы.

У сваю чаргу, выданні метраполій, якія не хочуць даваць волю рэгіёнам, апублікавалі шэраг матэрыялаў, якія даказваюць, што Паўднёвы Судан дабіўся незалежнасці дзякуючы спецыфічным фактарам. Паўднёвым суданцам усміхнулася геапалітычная фартуна.

Таму, што адбываецца, Паўднёвы Судан авабязаны пазіцыі ЗША і Еўропы, якія ў тым ліку зацікаўленыя ў карысных выкапніях рэгіёна.

Сепаратысты признаюць гэты момант, аднак акрамя абурэння нічога выказаць не могуць. «Расчычні Судану жадае Захад, які адмаўляе Прыдністроўю ў праве на значна больш цывілізаваное, дэмакратычнае, прапрыстае і нетэрарыстычнае жыццё, якое край дэмансстрое ўжо ціпер і якое наўрад ці ў агляднай будучыні прадэмансстрое Судан», — піша газета «Приднестровье».

Што тычыцца сепаратысцкіх рухаў, то для іх суданскі прэзідэнт стаў устаноўкай на актыўнай дзеяйнасці.

«Новы Час» ўжо пісаў пра незвычайны заклік, які актыўнай руху карпацкіх русін зрабілі на адрас Кіева. Яны патрабавалі ад украінскага ўраду тэрмінова правесці рэферэндум, падобны на суданскі, у Закарпацці. У іншым выпадку Януковічу пагражаютъ сепартызанскай барацьбой.

Рух карпацкіх русінаў — гэта хутчэй кур'ёз. Чаго, на жаль,

нельга сказаць пра сепаратысцкія рухі ў Афрыцы.

Калі верыць сайту ФБР, то сёння сепаратысцкія рухі дзейнічаюць у 23 афрыканскіх краінах. А ў некаторых — Нігерія, Дэмакратычнае Рэспубліка Конга, Ангола — іх нават некалькі. Калі б яны ўсе перамаглі, на мале з'явіліся такія экзатычныя дзяржавы, як Кабіла (тэрыторыя цяперашняга Алжыру), Рэспубліка Кабінда (тэрыторыя Анголы), Біафра (Нігерія), Дэмакратычнае Рэспубліка Бакасі, і нават Фараонавская рэспубліка коптаў (Егіпет).

Часам гэтыя групоўкі дзейнічаюць не палітычным, а вайсковымі сродкамі. Наглыкі, Рэвалюцыйная Армія Сахары, якая выступае за дзяржаўнасць туарэгаў.

Рэферэндум у Судане стане для іх знакам для пачатку пераходу ў наступ па ўсіх франтах. Аднак у заходніх выданнях папулярная адваротная думка. Так, «Christian Science Monitor» лічыць, што зачанчэнне вайны ў Судане — гэта хутчэй прыкмета неактуальнасці сепаратызму для эліт этнічных меншасцяў.

«Самыя бедныя краіны становіцца багацей. Калі ў большасці краін рост ВУП не перавышае 3 працэнты, то ў Афрыцы на Пойдзень ад Сахары ён складае штогод 5,5 працэнта. У некаторых краінах ён увогуле фантастычны, напрыклад, у Гане — 11,3 працэнта. Не факт, што ўзбагачанне прывядае да эфектульнай адміністрацыі, аднак тэму сепаратызму ёнробіць неактуальнай. Эканамічны рост таксама развівае інфраструктуру, што робіць утапічнымі традыцыйныя стратэгіі сепаратыстаў — захапіць сталіцу правінцыі і супрацьстаяць цэнтру».

Адным словам, паводле «Christian Science Monitor» атрымліваецца, што стварэнне новай дзяржавы — гэта хутчэй заняпад сепаратызму.

Што тычыцца Еўропы, то тут сітуацыя больш складаная. Як адзначае «Padonia» (орган аўтамаштабаў Паўночнай Італіі), «згадайце, колькі дзяржаў падпісала дакумент аб стварэнні АБСЕ і колькі дзяржаў сёння ўваходзяць у АБСЕ. На прыкладзе АБСЕ мы пераканацца, што прынцып тэрытарыяльнай цэласнасці безумоўна накіраваны на забеспечэнне дзяржаўных інтэрэсаў, але святой каровай ён больш ні для каго не з'яўляецца».

▼ ПАЛІТЫКІ ТЫДНЯ

ГУРБАНГУЛЫ БЕРДЫМУХАМЕДАЎ

Праэзідэнт Туркменістана прыняў новыя тытул — «Аркадаг», што ў перакладзе з туркменскай мовы азначае «Заступнік». Упершыню «Аркадагам» Гурбангулу назвалі 26 кастрычніка 2010 года на парадзе ў гонар угодак незалежнасці Туркменістана. Вялікі атрад туркменскіх вайсковоўцаў, маршуруючы побач з Гурбангулу Бердымухамедавым, спыніўся і павярнуўся тварам да гаранта. Пасля ўсе вайсковоўцы самааддана ўсталі перад ім на калені. Да трывуны падвялі кахецинскага скакуна і некалькі разоў спрабавалі прымусіць яго таксама ўстаць перад прэзідэнтам на калені, але жывёла не паслухалася. Гэты канфуз кампенсавалі 600 дзяўчын, якія сваімі целамі склалі надпіс «АРКАДАГ» з наступным выкананнем песні «Алкыш сану, Аркадаг!» («Дзякуем табе, заступнік!»). Што прымусіла Гурбангулу прыняць новы тытул, незразумела. Нагадаем: папярэдні прэзідэнт Туркменістана Сапармурат Ніязаў меў іншы тытул — «Туркменбашы», гэта значыць «бацька ўсіх туркменаў». У любым выпадку, грамадскасць быццам не супраць новага тытула прэзідэнта. Да і як яна можа быць супраць? Паводле туркменскага закона «Пра дзяржавную здраду», здрадай радзіме лічыцца нават сумнёў у правильнасці курсу кіраўніка дзяржавы. Тым, хто такі сумнёў выкажа, пагражае 25 гадоў пазбаўлення волі.

ЯРАСЛАЎ КАЧЫНЬСКІ

Лідара польской партыі «Права і Справядлівасць» (PiS) паддразнаўць у плагіяце. Ён быццам бы карыстаеца напрацоўкамі вялікага фантаста Рэя Брэдбера. Менавіта так сцвярджае «Gazeta Wyborcza». Яраслаў быццам скраў у пісьменніка сюжэт ягонага апавядання «I ўдарыў гром». Адпаведна яму, адзін чалавек парушыў закон гісторыі, калі апынуўся ў мінулым і выпадкова забіў мацяля. У выніку будучае цалкам змянілася. У варыянце Качынськага гэты сюжэт прагучай наступным чынам: напярэдадні трагедыі ў Смаленску да Камароўскага (цяперашні прэзідэнт, а тады спікер сейму) прыйшли трох дэпутатак, якія таксама збраліся ехаць у Катынь. Яны папрасілі Браніслава змяніць графік сесіі, каб з-за страху перад палётамі пaeхacь туды цягніком. Спікер адмовіў. У выніку будучае цалкам змянілася: дэпутаткі былі вымушаныя ляцець у Смаленск і разблісці разам з іншымі палітыкамі. А маглі, калі верыць Качынскаму, пaeхacь цягніком і застацца жыць. Такі незвычайны падыход выклікаў рэакцыю апанентаў. Яны ў сваю чаргу абвінаваці PiS у том, што партыя ў час знаходжання пры ўладзе не набыла новы прэзідэнцкі самалёт. Інакш бы ўсе засталіся жывымі, уключаючи трох згаданых дэпутатак. Палеміка ў стылі «а калі б» працягваецца, хаця некаторыя заклікаюць Качынськага не даводзіць сямейную трагедыю да жанру навуковай фантастыкі.

ТАН ШВЕ

Кіраўнік хунты, якая кіруе К'янамай з 1987 года, вырашыў, што прышоў час дэмакратычнай трансформацыі. У М'янме ўпершыню за больш чым 20 гадоў пачаў працаваць парламент, які павінен абраць прэзідэнта і юрад. Фактычна гэта значыць канец ваксовому становішчу. Аднак новая сістэма нагадвае дэмакратыю хутчэй па форме. Дэпутацкі корпус складаеца, як правіла, з прадстаўнікоў вайсковай адміністрацыі. Аднак і тут хунта перастрахавалася. Парламенцкі статус забараняе акцыі пратэсту ўнутры будынка парламента. Парушэнне пункту цягніце сабою 2 гады турмы. Таксама парламентарыям забаронена карыстацца мабільнымі тэлефонамі і кампютарамі. Назіральнікі ліцаў што «дэмакратызацыі» М'янмы — гэта, з аднаго боку, капітуляцыя генералаў перад санкцыямі міжнароднай супольнасці. З іншага — сродак легалізацца свае капіталы. Зараз у М'янме назіраецца ліхаманкавы распродаж дзяржаўнай уласнасці фірмам, зарэгістраваным на гэтых жа генералаў. Калі ўсе прададуць, можна разлічваць на тое, што Тан Шве пусціц апазіцыю парламент і пачне шукаць дыялогу з ЕС і ЗША.

АКЦЫЯ

ЁСЦЬ ШТО ЧЫТАЦЬ

БЕЛАРУСКІЯ ПІСЬМЕННІКІ НАРЭШЦЕ ПАЧАЛІ ПРАДУКАВАЦЬ «ЛІТАРАТУРУ ДЛЯ ЎСІХ»

Алесь ГІНЗБУРГ

28 студзеня адбылася беспрэцдэнтная ў гісторыі айчыннага кнігадруку акцыя: пісьменнік з помпай адзначаў першы дзень продажу свайго твору. У выдавецтве «Логвінаў» выйшаў «Шалом» — доўгачаканы раман мастака і, ад нядайняга часу, пісьменніка Артура Клінава. Апроч таго, прадстаўнікі выдавецтва «Логвінаў» намякнулі наконт далейших планы кнігадруку. Рыхтуеца да выходу яшчэ адзін узор займальнага чытаў — раман «Тэорыя змовы» Уладзіслава Ахроменкі, літаратара, які, выяўляеца, умее пісаць і адзін — без Максіма Клімковіча. Здаецца, самы час абвесціць: доўгачаканы экспансія беларускамоўнай масавай літаратуры на кніжны рынак пачалася.

«Шалом»: хочаш міру — рыхтуйся да вайны

У рамане «Шалом» беларускі мастак-авангардыст з Магілёва па імені Андрэ, як ён сам пра сябе кажа, «радавы арміі мастацтва», натхніўшыся пленэрам у Заходній Германіі і не ў апомнію чаргу пад упльвам вінных пароў, купіле на ўсе свае гроши кайзераўскую каску часоў першай сусветнай і вырашае ніколі яе не здымаеть. Раскошны шалом зязе на яго галаве ў той час, калі ён вандруе ад Бона да Магілёва праз Гановер, Берлін, Варшаву, Брэст і Мінск, збіраючы па дарозе водгукі простых немцаў, палякаў, беларусаў наконт такой незвычайнай з'явы.

Чытач рамана атрымлівае выдатную магчымасць пераканацца, з якімі менавіта эстэтычнымі, ідэалагічнымі і проста цяжкасцямі сутыкаеца творца ў сучасным нятворчым свеце. Но шалом напяты на галаву мастака Андрэ не толькі «ад балды», а ў

Самы надзеіны спосаб прыдабаць «Шалом» і — у перспектыве — «Тэорыю змовы» — зайцы ў кнігарню «Логвінаў», якая месціцца па мінскім адресе праспект Незалежнасці, 37 А. Нямінскім чытачам можна параіць зварнуцца ў інтэрнэт-крамы knihy.by і prastora.by.

межах яго персанальнага арт-проекту, «мірнай вайны», абвешчанай усюму свету. Слова «шалом» — неаднаразова падкрасліваеца ў кнізе, — можа быць перакладзена як «мир». На гэтым каламбуры Артур Клінаў і будзе ўражвальны павільнён свайго твору.

Раман «Шалом» — выдатны экспанат для венецыянскага Бінале, калі б на гэту шаноўную выставу прымалі і літаратуру таксама. Гэта дактылакапічны адбітак сучаснага беларускага мастака андэграунду. Шэраг айчынных дзеячаў культуры пазнаюць (і ўжо пазнаюць) сябе ў персанажах раману, выпісанных аўтарам з добрай іроніяй і бязмежнай сімпатыяй. Тым жа, хто далёкі ад колаў творчай багемы, выпадае шанец ненадўгага трапіць у іх хімерычны свет нефармальных арт-галерэяў, выдзеных дзяржавай майстэрні, вулічных перформансаў, сяброўскіх упісак, вакзальных гастрономаў і вышвярэнікаў.

Што-што, а быт мастака ХХІ стагоддзя ў рамане рэканструйваны папросту ідэальна. Аўтарскае азначенне жанру — «ваенны раман». Але ў кнізе перапляялося безліч іншых атракцыйных жанраў. Найперш, гэта раман-падарожжа — Артур Клінаў падае ўласнае бачанне кожнага гораду, у якім спыняеца яго альтэр-эга Андрэ, адводзячы найбольш увагі свайму ўлубёному Гораду Сонца (ён жа Мінск, герой першай кнігі таго ж аўтара). Кожны горад асацыюецца ў героя з пэўным алкагольным напоем, што надае ўсюму палатну постмадэрністичнае падабенства з раманам «Москва-Петушкі» Венедыкта Ерафеева (у ролі Пятушкаў — дарагі кожнаму беларусу Магілёў, у ролі Масквы — груба-какучы, Заходняя Еўропа). Гэта, само сабой, і авантурны раман.

I, нарэшце, гэта раман-палеміка з Фёдарам Дастаеўскім, якая будзе зразумелай любому, хто азнаёмлены з творчасцю расійскага класіка хаця б на ўзроўні школьнай праграмы.

Напрыканцы кнігі аўтар выруліў сюжэт на такі сабе раман-батлейку, але своечасова апамятаўся, і дзеянне заканчваеца на, скажам так, рэалістычнай ноце...

Не меншае (а на дадзеным этапе) і большае за змест кнігі значэнне мае разгорнутая вакол яе рэкламная кампанія. Здаецца, гэта першы выпадак у гісторыі айчыннага кнігадруку, калі адмыслова пад выхад кнігі запушчаны сайты, на якім да таго ж саму кнігу называюць не іначай, як «першым беларускім бестселерам». Сам Клінаў лічыць такі рэкламны вэрхал мастакаў айчыннай, і, здаецца, не памыляеца. Калі ў першы дзень продажу тавару разыходзіцца на суму, меншую за патрачаную аўтарам на набыццё каньяку, які ён з радасцю распівае з пакупнікамі, то пра якую камерцію тут можа ісці гаворка? З іншага боку — і гэта яшчэ не было презентацыі! Так што, як паглядзець, як паглядзець...

Фактам застаецца тое, што Клінаў — адзін з першых нашых пісьменнікаў, які свядома і цвёрда пастанавіў дзяцінству чытачу лёгкі чытэльны прадукт, і пастаўленую задачу з поспехам выконвае.

«Тэорыя змовы»: бітва добра з казлом

Іншы пісьменнік, які сёлета запускае масавы праект, — Уладзіслаў Ахроменка. Яго «Тэорыя змовы» напісаная ў найлепшых традыцыях раману «Янкі, або Апошні наезд на Літву», створанага ім не так даўно ў суаўтарстве з Максімам Клімковічам. «Янкі...»,

— расказаў нам аўтар, — паводле нашай задумы, быўті амерыканскім гангстэрскім баевіком. «Тэорыя змовы» — таксама кінараман, але гэта ўжо єўрапейскае кіно». З ласкі пісьменніка, культаглядальнік НЧ атрымаў магчымасць азнаёміцца з рукапісам рамана да афіцыйнага рэлізу.

«Кінараман-фарс» — так азначае свой твор Ахроменка — гэта гісторыя, якая аddyбаеца ў беларускім гарадку Таргачове ў наш час і ў залатыя часы Вялікага Княства Літоўскага. Сюжэт пабудаваны вакол барацьбы за Дзіду Лангіна — міфічную суперзброяю чалавечства, якой рымскі салдат аблегчыў пакуты Ісуса. У гэтым барацьбе змяшаліся высакародныя адраджэнцы пятнашцятага і дваццяці першага стагоддзя, ліцвіны, беларусы, рускія і «тожа рускія», а таксама адвечныя сілы Дабра і Зла. Сілы зла прадстаўленыя, адпаведна, Казлом — лідарам «гратага быдла», якое запаланіла наш край і якому варта і жыццё неабходна супрацьстаяць. Дабро ўвасабляюць немаўля-анёлак і загадкавы мача з абразам, які ахвочым шукаць літаратурныя паралелі нагадае Чорнага Вершніка з «Каласоў» пад сярпом твайм Уладзіміра Караткевіча.

Персанаж, які адначасова і конік «Пагоні», і Инферналны Каўбой, і Апошні Партызан — даўні архетып беларускай рамантычнай думкі, які вось-вось прыедзе, усё вырашыць і ўсіх ворагаў беларушчыны пакарае. Менавіта яго прысутнасць закручвае ўесь твор на манер істэрні (так называюць вестэрны, дзеянне якіх адзначаецца на ўсход ад Тэхаса).

«Тэорыя змовы» — сатырычны раман. Тут трапна і месцам злонія выпісаныя ўсе тыпажы беларускай правінцыйнай рэчаіснасці: начальнікі-прыстасаванцы, ветэраны-сталіністы, ведзьмакі-камерсанты, дзяўчаткі-німфеткі і патрыёты-падпольшчыкі. Пільная ўвага надаецца насељнікам расійскай вайсковай базы «Волга-Волга», тон апісання якіх у творы, па чутках, зрабіў яго публікацію ў рускім перакладзе неажыццяўляльнай. Усе вобразы выкананыя ў тэхніцы карыкатуры, а стыль раману прости вымагае яго раскадроўкі на коміксы.

У галоўным герое — «высакародным адраджэнцы, паэце і маладым спецыялісце» Скіргайлу пазнае сябе ці не палова айчынных апазіцыйных палітыкаў і грамадскіх актыўістаў. Палова гэтай паловы на аўтара смяротна пакрыўдзіцца — так з крышталёвых ідэалаў Зянона Пазняка ў Беларусі не кплі з часоў «Зянон-хопу». Іншая палова з удзячнасцю знойдзе ў прачытаным сваю порцыю пазітыву.

Бо «Тэорыя змовы» — гэта таксама класічны раман-выхаванне. Тры раздзэлы твору маюць характэрныя загалоўкі «Фетышыст», «Змагар» і «Герой». З інфантыйльнагаamatара абвешчаць сваё жытло бел-чырвона-белымі сцяжкамі ды значкамі «Пагоні» і крыгача лозунгі на плошчы, паэт Скіргайла пакрысе ператвараеца ў дарослага чала-

века, які разумее, у чым сапраўднае геройства...

Выход рамана «Тэорыя змовы» запланаваны на канец лютага.

Дзесяць адрозненняў

«Шалом» Артура Клінава і «Тэорыя змовы» Ахроменкі гуляюць у адной вагавай катэгорыі, але, здаецца, аўтары — не канкурэнты. Па-першое, таму, што кнігі выдадзены звычайнімі для РБ міэрнімі накладамі, якія не перавышаюць 1000 асобнікаў, і пра нейкі завоблачны прыбыток казаць не выпадае. Па-другое, таму, што па-за рабленнем літаратурнай кар'еры абодва аўтары ставяцца перад сабой кожны сваю звышзадачу, што ў звычайных умовах для масліту ўвогуле не характэрна.

На мой погляд, пры розніцы ў стылях і асабістым досведзе пісьменнікаў, у іх раманах шмат падобнага. Так адбылося, мабыць, таму, што аўтары апісваюць розныя бакі адной рэчаіснасці. Мастак-канцептуаліст, які трапіў на заходні мастацкі пленэр, і паэт-адраджэнец, які загрымеў па размеркаванні ў райцэнтр, — прыватныя выпадкі агульнай з'явы, а менавіта — маргіналізацыі нашых творчых эліт, абсалютна непатрэбных дзяржаве і сумнавядомай з нядайняга часу «большасці». Для прадстаўнікоў гэтых эліт, а таксама для тых, хто ім спачувае, і працаюць пісьменнікі.

Раманы поўныя рэфлексіі над лёсам мастацтва (Клінаў) і беларускай незалежніцкай ідэі (Ахроменка). Герою не задавальняе тое, што яны бачаць навокал, і яны даюць гэтаму рады кожны, як умее: мастак Андрэ ўздзівае на галаву кайзераўскі шалом, а паэт Свідрыгайла прадае д'яблу душу за Бацькаўшчыну. Што харектэрна, у фінале абодвух раманаў нам раскрываюцца рай і пекла. Чытак аўтаматычна ператвараеца ў гледача, месца якога — перад музеінай батлейкай. Так-так, нас, здаецца, зусім за дзяцей лічаць...

З іншага боку, магчыма, здзейснілася мара дзяўчынкі, якая нядайна задалася ў Сеціві рыхтарычным пытаннем: да якога часу падбеларуску будуць друкаваць «адно інтэлектуалаў»? Дзе «нормальныя аўтары»? «Нормальныя аўтары», як бачыце, на падыходзе.

► ШМАТПАКУТНЫЯ КРЫЖЫ

ВІЦЕБСКІЯ КУРАПАТЫ

Таццяна УЛАСЕНКА

**Недалёка ад Віцебска, паміж
вёскамі Палія і Вароны,
размяшчаеца ўрочышча
пакут. Мясцовыя жыхары
сцвярджаюць, што на гэтым
месцы ў 1930–1940-х гадах
органы НКУС па начах масава
расстрэльвалі мірных людзей.
Беларуская грамадскасць
намагаеца стварыць тут
крыжовую алею ў памяць
ахвяраў сталінскіх рэпрэсій
— так, як гэта зроблена
у Курапатах. Але пакуль
адбываюца іншыя падзеі
— па звыкламу для сучаснай
краіны сцэнару.**

Калі збіраўся матэрыял для гэтага артыкула, стала вядома, што 25 верасня гэтага года старшыня абласной суполкі Партыі БНФ Кастусь Смолікаў, які актыўна прымае ўдзел у мемарыялізацыі ўрочышча, атрымаў ад Воранаўскага сельскага выкананічага камітэта загад дэмантаваць «самовольно устаноўленыя» крыжы. Я звязалася з Кастусём і пашкавілася сучаснымі станамі мемарыяльных знакаў.

«Па загаду мясцовых уладаў, — расповёў Смолікаў, — мы павінны

былі дэмантаваць крыжы да 1 кастрычніка 2010 года, у адваротным выпадку працы па дэмантажу арганізавалі б дзяржаўныя органы. Такі сэнс дакумента. Але я наўмысна раблю аўезд гэтых мясцінаў, правяраю — пакуль крыжы застаюцца некранутымі. Зараз я рыхтую адмысловую паперу ў Міністэрства культуры з просьбай надаць гэтым мясцінам статус гісторыка-культурнай каштоўнасці і зрабіць там мемарыял».

Упершыню ідэя пошуку слядоў масавых забойстваў у Паліях належала Якуву Рыжыку. У 1980-х гадах ён антантані збіраў інфармацыю, запісваў сведчанні мясцовых жыхароў на плёнку. Да гэтага часу засталіся магнітафонныя запісы з аповедамі сведак крылавых рас-

праў. З яго ініцыятывы 5 лістапада 1989 года каля вёскі Палія з'явіўся першы крыж у памяць ахвяраў сталінскіх рэпрэсій. Яму актыўна дапамагаў сябры Віцебскай суполкі БНФ Сяргей Цярэнцеў, які сваімі рукамі вырабіў крыж. За гэту справу яго ледзь не звольнілі з працы. Падчас усталявання і асвячэння драўлянага крыжа прысутнічалі сябры Віцебскай рады БНФ, грамадскія дзеячы, жыхары Паліёў, родныя і блізкія якіх сталі ахвярамі сталінізму. З цагам часу крыж струхнеў, і на яго месцы быў усталяваны вялікі шасціметровы металічны крыж ад праваслаўнай царквы (РПЦ).

30 кастрычніка 2007 года ля вёскі Палія быў усталяваны яшчэ адзін крыж, зроблены Аляксандрам Салаўянам. Тады ўсе ўдзельнікі акцыі ў колькасці 25 чалавек былі затрыманыя ля мемарыяльнага знака і даставлены ў Віцебскі РАУС. Дзяржаўная скарбонка значна папоўнілася за кошт прысуджаных актыўістам штрафаў. Двачцатцю базавымі величынямі (на той момант даволі вялікія гроши — 620 тысяч рублёў) былі пакараныя сябры сойму КХП-БНФ Ян Таўпыга, Сяргей Каваленка, Сяргей Белязека, Барыс Хамайды; студэнт вішэйшай навуковай установы Зміцер Якаўлеў атрымаў штраф у адну базавую величыню — 31 тысячу рублёў. На гэтым справа не завяршилася. Крыху пазней загадкава знік і сам крыж.

Напрыканцы кастрычніка 2009 года легендарны Мірон аднавіў крыж з надпісам «Змагарам за волю і незалежнасць ВКЛ — Беларусі». Пратрымаўся мемарыяльны знак усяго некалькі дзён.

Пагрозы з боку ўладаў, арышты, штрафы, рэпрэсіі не спынялі намаганні грамадскіх актыўістаў мемарыялізація ўрочышча. І супрацьстаянне беларусаў з дзяржаўным вандалізмам на месцы «Віцебскіх Курапатаў» працягнулася. Хроніка ўсталявання, зносу памятных знакаў і ўцік на грамадскіх актыўісташаў уражвае. Так, 25 верасня 2009 года стала вядома, што быў знішчаны яшчэ некалькі крыжоў, пастаўленых цягам апошніх гадоў. З гэтай нагоды быў накіраваны адмысловы зварот у міліцыю Віцебскага раёна з патрабаваннем правесці расследаванне, знайсці вандалаў. Шукаць вандалаў не сталі, а ў правядзенні следства актыўістам было адмоўлена на падставе малой сумы знішчанай

маёmacці, якая, па падліках так званых «экспертараў», склала 132 тысячи 450 рублёў за крыж.

29 кастрычніка 2009 года на месцы былых крыжоў па ініцыятыве Кастуся Смолікава быў ўсталяваны яшчэ 5 мемарыяльных знакаў, адмыслова пафарбаваных у чырвоны колер, стаўшы сімвалам сталінскай крывавай эпохі. «Самаўпраўства» каштавала актыўісту дзвюх базавых величыняў (70 тысяч рублёў) — такі штраф налічыла праクтура Віцебскага раёна. 2 лістапада 2009 года з ініцыятывы Барыса Хамайды, Алены Сцяпанавай і Віктара Каўбіка да чырвоных крыжоў дадаўся яшчэ адзін драўляны крыж.

Якраз зараз Воранаўскім сельскім выканкамам і вырашаеща лёс гэтых шматпакутных крыжоў, якія ў любым выпадку будуть адноўленыя беларускай грамадскасцю. Так сімвалічна адбываецца супрацьстаянне добра і зла, памяці і небыцця, прадстаўнікоў беларускай нацыі і іх катав.

► КНІЖНЫ СВЕТ

СТАЦЬ ЗМІЦЕРАМ ВАЙЦЮШКЕВІЧАМ

Анатоль МЯЛЬГУЙ

**У той час, калі лідары
беларускай рок-музыкі ўзялі¹
незапланаваны творчы
адпачынак, вымушаную
паўзу вырашылі запоўніць
журналісты і музычныя
крытыкі.**

Адзін за адным у свет пачалі выходзіць аўтарызованыя біографіі музыкантаў («Ix MPOЯ, ix N.R.M.» В. Дзятліковіча), энцыклапедыі і даведнікі па беларускай папулярнай музыцы («222 альбомы беларускага року і не толькі...», В. Мартыненкі і А. Мяльгуя, «Шоў-бізнес у Беларусі» А. Перагудавай), грунтуючыя музычныя даследаванні («Гісторыя беларускай музычнай культуры ад старажытнасці да канца XVIII ст.» і «Музычная культура рыцарскага саслоўя Вялікага Княства Літоўскага і Каралеўства Польскага» З. Сасноўскага).

Некаторыя музыканты нават самі звярнуліся да жанру музычных мемуараў, як гэта зрабіў лідар этна-трыи «Троіца» Іван Кірчук, які выдаў свой падарожны дыярый «Аўтабаны і менестрэлы». Не так даўно з'явіўся працяг беларускай музычнай бібліятэкі — выданне, якому, на мяту думку, наканавана стаць пачынальнікам цэлага напрамку ў айчыннай музычнай публіцыстыцы. Маю на ўвазе книгу

«Беларускія слова ад спеву», якая прысвечана творчай біографіі Зміцера Вайцюшкевіча і яго гурта «WZ-Orkiestra». Дарэчы, назнуў ёй даў паэтычны радок верша Р. Барадуліна «Беларускія слова», з якім чытач пазнаёміцца з самай першай старонкай кнігі.

Новыя музычныя выданні пачынаюць свет у выдавецтве «Кнігазбор» з ініцыятывы беларускай журналісткі, грамадскай дзеячкі і знаўцы творчасці З. Вайцюшкевіча Элы Олінай (Дзвінскай). Менавіта яе энтузізму і професійнаму падыходу да тэмы мы абавязаныя тым, што чытачы могуць познаёміцца з гэтым арыгінальным біографічным выданнем. Эла з'яўляецца асноўным аўтарам матэрыялаў, прысвечаных спеваку, якія змешчаны ў кнізе. На яе плечы лягло і вырашэнне ўсіх арганізацыйных і каардынacyjных пытанняў, якія ўзнікаюць, калі рэалізуецца такі праект.

Тое, з якой мэтанакіраванасцю Э. Оліна распрацоўвала абраную музычную тэму творчасці З. Вайцюшкевіча, сведчыць, што ідэя кнігі з'яўлялася даўно. Но ў адначасе немагчыма запланаваць і апублікаціў біографічны матэрыял, якія адлюстроўваюць дзіцячыя і юнацкія гады спевака, яго вучобу, расповеды родных, зачэмкі пра малую радзіму Зміцера — Бярозаўку, Лідчыну і Башохну-Нёмана... Як немагчыма сабраць і пагутарыць на тэму беларускай сучаснай музыки і ролі ў ёй Зміцера Вайцюшкевіча

пункту гледжання. Думаю, чытачам будзе цікавым пазнаёміцца з меркаваннямі пра агульную музычную творчасць скрыпачкі Ксеніі Мінчанкі, баяніста Аляксандра Шувалава, клавішніка Андрэя Лабчэўскага...

Заслуga Э. Олінай як ініцыятара выдання і ў тым, што яна не стала «цягнунцем на сябе коўдру» ў падборы матэрыялаў кнігі «Беларускія слова ад спеву», а пранавала паўдзельніцаць у яе стварэнні іншым журналістам і музычнымі крытыкамі. Ад гэтага першага публіцыстычнага біографія знанага беларускага выкананіцца з гэтымі пазнаёміцца З. Вайцюшкевіча толькі выйграла. Кожны з аўтараў зрабіў свой унёсак у змест, урэшце, у дыскурс выдання. Так эмацыянальны ўзвышшаныя тэксты Паўла Севярынца, нібыта камертоны, задаюць тон і акрэсліваюць беларуское разуменне культурных з'яўляў сучаснасці. Сама кніга распачынаецца эсэ П. Севярынца «Спейныя голас», у якім аўтар высока ўздымае планку для айчынных выкананіццаў: «Беларускі вакал — голас новага еўрапейскага абуджэння. Спей, народжаны ў міжмор'і, зразумелы і Захаду, і Усходу, голас, які захлынае душу пяшчотай і ласкай з самага сэрца...» Цікавым і даўгім усяму зместу кнігі стала этнографічнае эсэ таго ж аўтара — «Нёмана чыстая плынь».

Што тычыцца часткі кнігі, якую прадставіў іншы яе складальнік — аўтар гэтых радкоў,

— то яна ўяўляе сабой панараму ўсяго, што стваралася мной на тэму творчасці З. Вайцюшкевіча за доўгія гады нашага знаёмства — інтэр'ю, музычныя агляды, рэпартажы, рэцензіі з нашай сумеснай з В. Мартыненкам кнігі, а таксама кароткі нарсы творчасці спевака — «Зміцер Вайцюшкевіч: у авангардзе беларускай культуры XXI стагоддзя», які ўпершыню пачаўся ў свет у «Новым Часе» (№11, ад 4.04.2008). Гэтыя тэксты я разглядаю да з большага як крытычна-папулярызатарскі, але ў канцэпцыі кнігі многія тагачасныя думкі і выніовы з часам зрабіліся нечаканымі нават для самога сябе!

Нельга не адзначыць і іншых аўтараў, чые тэксты дадалі стылістычнай разнастайнасці гэтаму біографічнаму выданню. Гэта Вітаўт Мартыненка, Генадзь Кеснер, Сяргей Будкін, Міхася Скобла, Зміцер Падбярэзскі, Вальжына Корсак, Яна Шыдлоўская і іншыя. Разам гэтыя музычныя крытыкі і журналісты на чале з Э. Олінай стварылі кнігу, якая чытаецца, як кажуць, на адным дыханні, захапляе і раскрывае той грандыёзны жыццёвый праект, які рэалізуе Зміцер Вайцюшкевіч — адрадзіць нацыянальны мелас, данесці да слухачоў праўдзіва слова айчыннай пазіціі, запачаткаваць традыцію прафесіянальнай нацыянальной папулярнай музыкі. Адным словам, паказаць творчасць сапраўднага народнага артыста Беларусі XXI стагоддзя. Хоць дагэтуль ніяк не ўганаравагана дзяржавай.

КУЛЬТУРА

16

ПОШТА

ГНЕЎ НАРОДА — КРАЙНЯЯ НЕАБХОДНАСЦЬ

Пасля чарговай абрэзы Лукашэнкам сваіх апанентаў жыхар Гомеля не вытрымаў. І патрабуе ад кіраўніка дзяржавы публічнага папрасіць прабачэння. Пры гэтым ён падкрэслівае, што не з'яўлеца сябрам нікіх палітычных партый. Сваё меркаванне пра выбары і атмасферу ў краіне ён выкладаў у лісце ў рэдакцыю газеты і падмацаваў яго артыкуламі Канстытуцыі і Крымінальнага кодэksa. Друкуем ліст чытача з Гомеля Валерыя Яроцкага са скарачэннямі.

За дзень да выбараў я патэлефанаваў Юрыя Клімовичу (кіраўніку Гомельскага штаба кандыдата Рымашэўскага) і запытаў, дзе намячаецца сустрача з кандыдатам у прэзідэнты Кастусёвым. Ён мне адказаў, што сустрэча прызначана на 18.00 у школе № 26, што ён таксама збіраецца туды прыйсці. Пры выхадзе з дому Клімовича арыштавалі. Затрымлівалі яго двое міліцыянераў (без прад'ялення дакументаў). У дзень выбараў яго трымалі ў міліцыі. Тым самым здзейснілі злачынства па артыкуле 191, ч. 2 КК РБ (перашкода ажыццяўленню выбарчых правоў грамадзяніnam, здзейсненая службовай асобай з выкарыстаннем сваіх службовых паўнамоцтваў, прадугледжвае да 5 гадоў пазбаўлення волі).

20 снежня 2010 года Клімовича павялі ў суд, і ў закрытым пасядженні суддзя Дамненка вынесла пастанову — 15 сутак арышту за абрэзу. Ілжэсведка ў судзе такі не з'явіўся. Клімович з першага дня абвясціў галадоўку. 15 дзён голаду і ўмовы ўтрымання нанеслі сур'ёзную шкоду яго здароўю. Ён вельмі схуднеў і нават пажацеў.

Як выявілася, 20 снежня 2010 года аналагічна былі арыштаваныя прадстаўнікі штабоў Някляева і Статкевіча. Ім вынеслі вырок — па 12 сутак арышту. Прадстаўнікі штаба Сяніківа не змаглі знайсці, бо ён не насыў з сабой мабільны тэлефон.

19 снежня ў 13.00 я прыйшоў на выбары ўчастак № 36, які размяшчаўся ў школе № 67 Гомеля. Побач з нашым участкам знаходзіліся яшчэ трох ўчасткаў. Міліцыі было больш за выбараў, прычым у асноўным міліцыянты расхаджалі калія буфета. Калі я туды зайдоў, то не павернуў уласным вачам: у буфете школы прадавалі гарэлку і віно на разліў.

Назіральнікай ад СНД на ўчастках не было. Я яшчэ трох гадзіні знаходзіўся на ўчастку, прадстаўнікі ад СНД так і не з'явіліся. Не было і прадстаўнікі «экзіт-пола». Мне сказаў, што назіральнікі былі з раніцы (адзначыліся). Пасля прайшоў яшчэ 10 выбарчых участкаў, і нідзе не сустрэў назіральнікай ад СНД. Таму я не змог паведаміць ім пра незаконны арышт Клімовича. Затое ў зацемненым месцы аднаго з дамоў убачыў трах маладых людзей з памешанай выбарчай урнай. Калі яны здзяйснілі мяне, то чамусыці служаці. Звесткі пра арышт я передаў мясцовым назіральнікам на некалькіх участках.

Краіна адкацілася да першынства на бажыннага ладу. Канстытуцыя не выконваецца, парушаецца амаль кожны артыкул. Выбары залежаць ад аператароўных дзеянняў Васі Пупкіна, і, як вінік, мы маем праблемы галавы кандыдатаў.

Злачынствы ў дачыненні да кандыдатаў прэзідэнты Някляева з'яўляецца замахам на яго жыццё. Яно было здзейснена ў 19.30. Эта значыць, у той момант, калі ён яшчэ прэтэндаваў на пасаду прэзідэнта. Эта злачынства падпадае пад артыкул 366 ч. 2 Крымінальнага кодэksa, што прадугледжвае да 8 гадоў пазбаўлення волі выканануць і закачыку. І, згодна з арт. 12 ч. 4 КК РБ, з'яўлеца цяжкім.

Някляева абвясціў неадкладна вызваліць, і па дадзенай справе ён павінен праходзіць як пачярпелы кандыдат у прэзідэнты.

Зарас спецслужбы выбіваюць ілжэсведчанні, прычым у кандыдатаў у прэзідэнты. Згодна з арт. 27 Канстытуцыі, доказы, атрыманыя з парушэннем закона, не маюць юрыдычнай сілы.

У сувязі з выкладзеным вышэй, «гнеў народа», які выявіўся 19 снежня з 22 да 23 гадзін, не з'яўлеца злачынствам (артыкул 36 ч. 1 Крымінальнага кодэksa — крайняя неабходнасць). Не з'яўлеца злачынствам дзеянне, здзейсненое ў стане крайнай неабходнасці (у абарону інтэрэсаў грамадства, дзяржавы). Абарона Канстытуцыі РБ і з'яўлеца «крайнай неабходнасцю».

АГЛЯД

НОВЫЯ ВЫСТАВЫ

Аляксей ХАДЫКА

**Днямі ў Мінску
адчыніліся дзве
персанальныя і, як
падаецца, удалыя
выставы мастакоў-
жывапісцаў.**

29 студзеня галерэя «Ла-Сандарт», што на вуліцы Гарадскі Вал, парадавала наведальнікаў вернісажам сённяшняга мінчука, выхадца з Рагачоўшчыны, Генадзя Драздова — выставу можна лічыць трошкі запозненым паказам творчага набытку да 50-годдзя аўтара.

Экспазіція атрымалася надзвычай добрай: улічваючы невялікія памеры галерэі, персанальная выставка ў ёй глядзяцца значна арганічней, чым калектыву. Да таго ж прастора пад дэманстрацыю твораў была арганізавана вельмі ўдала, вылучаючы ў цэнтры кожной экспазіцыйнай паверхні найлепшую работу з некалькіх стылёва-пашукавых накірункаў, якія распрацоўвае мастак.

Але найбольш дасканальнімі, як мне падаецца, выглядае накірунак, дзе пэўная аплікацыя настаяць колеравых плям і фактуры разам са зноў-такі выразнай гармоніяй сакавітага колеру — далёкія водгукі работ Зоі Літвінавай — спалучаюцца з даволі рэдкім для Драздова мінімалізмам сэнсавых дэталяў. І такая работа (на выставе яна адна)

Сказанае — не паказычык эклектычнасці творчасці Генадзя Драздова: яна ў цэлым адзначана схільнасцю да выразнага, глыбокага, але гарманічнага каларыту і жаданнем дасягнучы пэўнай наратыўнасці з гульней шматлікіх сэнсаў. Полістылізм жа вынікае з жадання арыентавацца на ўлюблёныя творчыя вяршыні папярэднікаў. Адна з іх — сюрэалізм з рэверансамі ў бок Далі. Іншыя ж звязаныя з айчыннай школай мастацтва. У некаторых працах адчуваеш рэха эзатэрычнамі фіналагічных вобразаў і яркага каларызму Савіча з Селяшчуком. Дэсыцы адгукайшыца вобразныя рабусы Руслана Вашкевіча. Раптам усплываюць цытаты класікі Марка Шагала.

Але найбольш дасканальнімі, як мне падаецца, выглядае накірунак, дзе пэўная аплікацыя настаяць колеравых плям і фактуры разам са зноў-такі выразнай гармоніяй сакавітага колеру — далёкія водгукі работ Зоі Літвінавай — спалучаюцца з даволі рэдкім для Драздова мінімалізмам сэнсавых дэталяў. І такая работа (на выставе яна адна)

— не перастаўшы звязтацца да гледача пэўнымі сэнсавымі намёкамі: маленькая царкоўка ў далечыні ў праёме вакна, аплікаваны рушнік на ваканіцы, цені на сцяне, як абрсысы твараў, — выгадна выиграе за кошт паэтычнай выбудаванасці і стрыманасці выказвання. Здаецца, гэта той накірунак, які хацелася б парыць надалей больш актыўна развіваць майстру, што дагэтуль знаходзіцца ў творчым пошуку.

Дададзім: Генадзь Драздова ўваходзіць у суполку «Пагоня», дзяля чаго на адкрыцці яго вітаў Алесь Марачкін. Выставка адчынена па 19 лютага.

Другая выставка — «ПроСвет» (так па-руску, з гульней сэнсаў) Рыгора Іванава з суполкі «Арцель», адчынілася 1 лютага (працуе па 12 лютага) у Музее сучаснага мастацтва, змяніўшы адметную калектывую ў экспазіцію скульптуры Анатоля Арцімовіча і яго вучняў.

Паралельна ў музее працуе экспазіція абсалютна непаўторных графічных твораў Андрэя Скішэва, якую таксама варта наведаць. Рыгор Іваноў не рабіў персанальных паказаў у Музее сучаснага мастацтва 15 гадоў, і бягучая выставка — своеасаблівая справа здача за апошнія гады творчасці.

Скажам адразу, яна трапляе ў шэраг найбольш значных падзеяў у галерейным

жыцці сталіцы апошняга часу, вылучаючыся яскравай энергетыкай твораў і колеравым аптымізмам прадстаўленых работ. Невыпадкова сам мастак на адкрыцці параўнаны уласную экспазіцыю з букетам кветак, які ён презентуе сваёй жонцы-мастачцы і ўсім гледачам. Толькі букетам для вачей. Цікава, як ідею экспазіцыі ён сформуляваў у тэктавай прэмбуле да паказу.

«Ноччу, гледзячы на бясконца неба, уяўляе, што знаходзішся ў вялізной цёмнай адрыне, і як зоркі свеціць на небе, гэтак і яе сцены прарэзаны мноствам светланосных шчылінай. Ты падступаеш да іх вачыма і разумееш, што за бачнай цемрай знаходзіцца ў тысячу разоў большы свет светла. І кожная шчылінка — зорачка, «ПроСвет» у іншы свет... альбо гэта тонкая стужка светла, якая прабіваецца скрозь прыадыненія дзвёры».

Крытык мастацтва Вольга Каваленка слушна заўважыла на адкрыцці, што працы Рыгора Іванава медытатыўныя і патрабуюць рэзананснага дачынення з імі ў адзінстве. На вернісажы гэта было немагчыма з прычыны вялікай колькасці гасцей. Але пакуль не позна наведаць музей і скрыстацца парадай знаўцы, пагрузіўшыся ў паэтычна-прыцягальны свет мастацтва Рыгора Іванава.

КІНО

РЫЦАРЫ СУПРАЦЬ ВЕДЗЬМАЎ

Андрэй КРЫНІЦЫН

Карціна Дамініка Сены «Час ведзьмаў» — містычныя прыгоды, што вяртаюць у залатую эпоху «Конанаў-барбараў» з улікам кампьютарных тэхналогій і эпазаў пра крыжовыя паходы. Тры з паловаю зорачкі.

Два героя крыжовых паходоў, якія вярнуліся на радзіму, мусіць даставіць у горны кляштар дзяўчыну, якую авбінавачваюць у эпідэміі чумы. Ці вінаватая дзяўчына насамрэч, і што

хаваецца за яе анёльскім абліччам?

Фільм з удзелам фактурнага Рона Пэрлмана і сур'ёзна-пакутлівага Нікаласа Кейджа — падарунак для аматараў фільмаў 1980-

хадоў. Дабро і зло, страшныя прыгоды, містычна атмасфера.

Для падлеткаў фільм ахайчны, але аматары жанраў стужак карціну апэняць.